

**EUROPOS KREDITŲ PERKĖLIMO IR KAUPIMO SISTEMOS (ECTS) NACIONALINĖS KONCEPCIJOS
PARENGIMAS: KREDITŲ HARMONIZAVIMAS IR MOKYMO SI PASIEKIM AIS GRINDŽIAMŲ
STUDIJŲ PROGRAMŲ METODIKOS KŪRIMAS BEI DIEGIMAS
VP1-2.2-ŠMM-08-V-01-001**

**DAILĖS STUDIJŲ KRYPTIES PROFESINIO LAUKO TYRIMO
REZULTATAI: GAIRĖS STUDIJŲ PROGRAMOMS ATNAUJINTI**

Ataskaitą rengė:
Prof. dr. Arūnas Poviliūnas
Dr. Vida Beresnevičiūtė
Dr. Rūta Žiliukaitė
Živilė Leonavičiūtė
Laura Varnauskaitė
Ina Knyvaitė
Vaida Dagtė
Dovilė Savičiūtė

Vilnius
2010

TURINYS

1. TYRIMO METODIKA	42
2. PROFESINĖS VEIKLOS DOKUMENTŲ ANALIZĖ	43
1 lentelė. Dailės studijų krypties dokumentai	43
2 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (1 versija)	45
3 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (2 versija)	47
4 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (3 versija)	49
5 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (4 versija)	50
3. DARBDAVIŲ KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI	53
3.1. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ	53
3.2. INFORMACIJA APIE ĮMONES/ĮSTAIGAS, KURIŲ DARBUOTOJAI BUVO APKLAUSTI	53
5 lentelė. Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis	53
6 lentelė. Sektorius, kuriame veikia įmonė	54
6a lentelė. Viešo ir privataus sektoriaus įmonių pasiskirstymas pagal veiklos sritis (proc.)	54
7 lentelė. Įmonės/įstaigos dydis	54
8 lentelė. Įmonės/įstaigos buveinė	54
3.3. RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS	54
9 lentelė. Darbdavių pareigos	54
10 lentelė. Darbo vietos ekspertų pareigos	55
11 lentelė. Darbuotojų baigta studijų programa	55
12 lentelė. Darbuotojų baigta aukštoji mokykla	55
13 lentelė. Darbuotojų studijų baigimo metai	55
14 lentelė. Darbuotojų laikas, dirbtas įmonėje	55
3.4. AUKŠTOJOJE MOKYKLOJE ĮGYTO PASIRENGIMO DARBUI ĮMONĖJE/ĮSTAIGOJE VERTINIMAS	56
15 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas	56
16 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas pagal respondentų charakteristikas (vidurkiai)	56
3.5. DALYKINIŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS	56
17 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)	56
18 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)	58
19 lentelė. Kiti respondentų įvardinti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ir jų lygmens vertinimas	59
20 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)	60
21 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	61
22 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	63
23 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusiu darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	64
24 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusiu darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	65
25 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	67

26 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	68
3.6. BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS	70
27 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)	70
28 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)	71
29 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)	72
30 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	73
31 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	74
32 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusią darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	76
33 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusią darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	77
34 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)	78
35 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)	79
4. PROFESINIO LAUKO TYRIMO KOKYBINĖ DALIS	80
4.1. FOKUSUOTŲ DISKUSIJŲ GRUPĖS SU ABSOLVENTAIS DUOMENŲ ANALIZĖ	80
4.1.1. Informacija apie fokusuotų diskusijų grupę	80
4.1.2. Fokusuotų diskusijų grupės duomenų analizė	80
4.2. DALINAI STRUKTŪRUOTŲ INTERVIU SU DARBDAVIAIS DUOMENŲ ANALIZĖ	84
4.2.1. Informacija apie interviu	84
4.2.2. Bendros pastabos dėl kompetencijų sąrašų	84
4.2.3. Dalykinių kompetencijų vertinimas	85
38 lentelė. Dalykinių kompetencijų sąrašo vertinimas	86
4.2.4. Bendrųjų kompetencijų vertinimas	92
39 lentelė. Bendrųjų kompetencijų sąrašo vertinimas	92
4.2.5. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui	98
40 lentelė. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui	98

1. TYRIMO METODIKA

Profesinės veiklos tyrimo tikslas – aukštųjų mokyklų studijų programų atnaujinimui sudaryti 8 studijų krypčių – anglų filologijos, dailės, muzikos, informatikos, chemijos, socialinio darbo, medicinos ir visuomenės sveikatos - absolventų profesinėje veikloje reikalingų dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašą.

Tyrimo taikyti metodai: dokumentų analizė, apklausa, fokusuotų diskusijų grupės, kokybiniai interviu.

Tyrimą atliko grupė, sudaryta iš:

- 1) profesinio lauko tyrimo ekspertų, parengusių tyrimo metodiką, suformavusių ir parengusių darbui tyrėjų komandą, koordinavusių tyrimo atlikimą ir techninių ataskaitų parengimą.
- 2) profesinio lauko tyrėjų, atsakingų už profesinės veiklos duomenų surinkimą ir pirminį jų apdorojimą.
- 3) profesinio lauko tyrėjų – dalykinių grupių atstovų, dalyvavusių rengiant kompetencijų sąrašus, organizuojant fokusuotų diskusijų grupes, sisteminant ir apibendrinant tyrimo duomenis.
- 4) tyrėjų-profesinio lauko atstovų, tarpininkavusių surandant darbdavius-ekspertus, su kuriais buvo atliekami kokybiniai interviu, ir konsultavusių sisteminant ir apibendrinant surinktus tyrimo duomenis.

Tyrimą sudarė keturi etapai:

1. Pirmame etape, išanalizavus dokumentus, susijusius su 8 studijų krypčių absolventų profesine veikla, buvo parengti pradiniai dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašai. Šie sąrašai buvo pataisyti ir patikslinti pagal profesinio lauko tyrėjų-dalykinių grupių atstovų pastabas, o dar vėliau – Tuning ekspertų, iš užsienio universitetų, pastabas. Dailės kompetencijų sąrašo sudarymo proceso tarpiniai ir galutiniai rezultatai pristatomas šios ataskaitos 2 skyriuje.
2. Antrame etape, panaudojant parengtą dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašą, buvo atlikta darbdavių apklausa. Šios apklausos tikslas – išsiaiškinti Lietuvos darbdavių nuostatas apie įmonėse dirbančių aukštųjų mokyklų absolventų, baigusių 8 studijų krypčių programas, bendrąsias ir dalykines kompetencijas.. Šiame etape darbdaviai apklausti taikant standartizuotą klausimyną, derinant tiesioginio interviu ir apklausos internetu metodą. Darbdavių apklausą pagal profesinės veiklos tyrimo ekspertų parengtą metodiką atliko UAB „Factus dominus“. Išsamesnė informacija apie dailės studijų programų absolventų darbdavių apklausą ir apklausos rezultatai pateikiami šios ataskaitos 3 skyriuje.
3. Trečiame etape, buvo surengtos fokusuotų diskusijų grupės su 8 studijų krypčių programų absolventais. Diskusijose dalyvavo tik studijų programų, kurias numatyta atnaujinti šiame ECTS projekte, absolventai. Diskusijų tikslas – atskleisti absolventų nuomones apie dalykines ir bendrąsias kompetencijas, kurias jie įgijo studijų metu, tam tikrų profesinės veiklos žinių ir įgūdžių poreikį ar trūkumą, jų pasiūlymus, kaip atnaujinti jų pabaigtas studijų programas. Dailės studijų programų absolventų diskusijų grupių duomenų analizė pateikta 4 ataskaitos skyriuje.
4. Ketvirtame etape buvo atlikti kokybiniai interviu su darbdaviais-ekspertais. Šių interviu paskirtis – aptarti su darbdaviais kiekybinės darbdavių apklausos rezultatus bei sužinoti darbdavių pasiūlymus, kaip atnaujinti studijų programas. Kokybinių interviu duomenų analizės lentelės pateiktos 5 ataskaitos skyriuje.

Atliekant profesinio lauko tyrimą, kiekvienos studijų krypties programos, absolventų profesinė veikla ir kiti susiję aspektai analizuoti atskirai. Tyrimo rezultatų apžvalga pateikia gaires studijų programoms atnaujinti.

2. PROFESINĖS VEIKLOS DOKUMENTŲ ANALIZĖ

Pirminis profesinės veiklos lauko analizės etapas – su dailės studijų krypties absolventų profesine veikla susijusių dokumentų analizė.

1 lentelė. Dailės studijų krypties dokumentai

Nr.	Dokumento pavadinimas	Nuoroda į dokumentą	Pastabos
1.	Atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistema (AIKOS) (internetinė svetainė)	www.aikos.smm.lt/aikos/programos.htm arba www.aikos.smm.lt/aikos/index.htm (bendroji paieška) [žiūrėta 2010.03.03]	Analizuoti Lietuvos aukštųjų mokyklų dailės studijų krypties profesinio bakalauro, bakalauro, magistrantūros studijų programų aprašai.
2.	Lietuvos profesijų klasifikatorius (LPK) (internetinė svetainė)	http://82.135.219.213/mod/klasifikatorius/ [žiūrėta 2010.03.03]	Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ekspertų darbo grupė. Grupės vadovė B. Kindurienė. Analizuoti įvairių dailės specializacijų profesijų aprašai.
3.	Dalykų sandai (kompozicija, piešimas, tapyba, tapybos istorija, tapybos technologija, grafika, freska, mozaika, plastinė anatomija, užsienio kalbos ir literatūra, kalbos kultūra, baigiamasis darbas - bakalauro studijos; kompozicija, piešimas, tapyba, praktika, baigiamasis projektas-magistrantūros studijos) // Vilniaus dailės akademija.		Vidiniai VDA dokumentai.
4.	Dailės studijų krypties Tapybos studijų programų (Bakalauro ir magistrantūros studijų) savianalizės suvestinė // Vilniaus dailės akademija // 2007.		Savianalizės grupės vadovas prof. Arvydas Šaltenis. Vidinis VDA dokumentas.
5.	Tuning document of fine arts and design education // Programme Tuning Validation Conference Humanistic and Social Sciences Brussels, 6 November // 2007.	www.elia-artschools.org/images/activiteiten/20/files/Tuning%20document%20Fine%20Art.pdf www.elia-artschools.org/images/activiteiten/20/files/Tuning%20document%20Design.pdf [žiūrėta 2010.03.10]	Pateikiamos atskiros nuorodos į dailės ir dizaino Tuning dokumentus.
6.	Subject benchmark statements, Academic standards - Art and design // Quality Assurance Agency for Higher Education // 2002.	www.qaa.ac.uk/academicinfrastructure/benchmark/honours/artanddesign.asp [žiūrėta 2010.03.10]	
7.	Taikomosios tekstilės studijų programos (Bakalauro ir		Savianalizės grupės vadovas doc. dr. Arūnas Gelūnas.

	magistrantūros studijų savianalizės suvestinė// Vilniaus dailės akademijos Kauno dailės fakultetas// 2007.		Vidinis VDA dokumentas.
8.	Pärnu College <i>Academia Grata</i> Self-Analysis Report For Curricula Accreditation, Contemporary Art// Estonian Academy of Arts// 2001.	http://www.nongrata.ee/history/2001/anal.html [žiūrėta 2010.03.10]	Dokumentą parengė prof. Al Paldrok.
9.	Self-Analysis Report For Curricula Accreditation, Faculty Of Media Arts, E-Media Centre, Postgraduate Study (Ma)// Estonian Academy Of Arts// 2003.		Savianalizės grupės vadovė prof. Mare Emmott Tralla. Vidinis Estonia Academy of Arts dokumentas.
10.	Self-Analysis Report For Curricula Accreditation, Faculty Of Fine Art, Painting (Ba)// Estonian Academy Of Arts// 2003.		Savianalizės grupės vadovas prof. Jaak Arro. Vidinis Estonia Academy of Arts dokumentas.
11.	Dailės ir technologijų mokytojo rengimo standartas // Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija // 2008.	http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2008-06-26-ISAK-1872_A1-209(7).doc [žiūrėta 2010.03.10]	Patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. ISAK-1872 /A1-209. Profesinio išsilavinimo lygis – penktasis.
12.	Dailiųjų tekstilės dirbinių gamintojo rengimo standartas // Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija // 2008.	www.kpmc.lt/Skelbimai/PDFstandartai/Dailiuju_tekstiles_dirbiniu_gamintojas.LT.3.pdf [žiūrėta 2010.03.10]	Patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. ISAK-1970/A1-279. Profesinio išsilavinimo lygis – trečiasis. Panaudotos tik bendrosios kompetencijos.
13.	Taikomosios dailės meistro rengimo standartas // Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija // Profesinio mokymo metodikos centras // 2008.	www.kpmc.lt/Skelbimai/PDFstandartai/Taikomosios_dailes_meistras.LT.5.pdf [žiūrėta 2010.03.10]	Patvirtinta Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. spalio 8 d. įsakymu Nr. ISAK-1970/A1-279. Profesinio išsilavinimo lygis – penktasis.

Išanalizavus su dailės studijų krypties absolventų profesine veikla susijusius dokumentus, buvo parengtas pirminis šio veiklos lauko kompetencijų sąrašas, kurį sudarė 50 dalykinių kompetencijų bei 52 bendrosios kompetencijos. Parengtą kompetencijų sąrašą toliau svarstė dailės dalykinės grupės atstovai – tyrėjai.

2 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (1 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Gebėti eksperimentuoti bei sukurti unikalius, savitus, estetiškai ir konceptualiai paveikius meno kūrinius
2.	Gebėti kurti funkcionalius meno kūrinius, spręsti kūrinių koncepcijos ir pritaikomumo problemas
3.	Gebėti savarankiškai kelti meninius savirealizacijos tikslus ir uždavinius ir intelektualiai juos spręsti
4.	Gebėti profesionaliai formuluoti kūrinio idėją ir ją originaliai įgyvendinti
5.	Gebėti eskizuoti meno kūrinių konkrečia tema
6.	Gebėti perteikti tiek medžiagines natūros formas, tiek emocinius reiškinius
7.	Gebėti valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas
8.	Gebėti taikyti konkrečiam kūriniui tinkamą technologiją
9.	Gebėti taikyti technologines naujoves, eksperimentuoti
10.	Gebėti panaudoti tarpdisciplinines meno raiškos formas ir technikas
11.	Gebėti vystyti savitą meninį stilių ir požiūrį, puoselėti autorines specifines technologijas
12.	Gebėti techniškai įgyvendinti dailės kūrinių
13.	Gebėti įgyvendinti meno kūrinių pagal užsakovų pageidavimus
14.	Gebėti tobulėti ir kisti kūrybiškai, reaguojant į šiuolaikinius pasaulio meno pokyčius
15.	Gebėti raštu ir žodžiu artikuliuoti savo kūrybinę poziciją, diskutuoti tarpdisciplininiame kontekste
16.	Išmanyti ir taikyti pagrindinius komponavimo principus ir dėsningumus
17.	Išmanyti ir taikyti spalvų derinimo principus ir dėsningumus
18.	Išmanyti plastinės raiškos priemonių, technologinių medžiagų savybes bei taikymo galimybes
19.	Išmanyti darbo ir sveikatos saugos reikalavimus
20.	Išmanyti klasikinio, moderniojo ir šiuolaikinio meno istoriją, meno kūrybos kryptis, tendencijas
21.	Išmanyti istorinį ir šiuolaikinį meną, struktūrą, raidą, reikšmę visuomenei, meno tikslus, uždavinius, funkcijas
22.	Išmanyti tradicinius ir šiuolaikinius meninės kūrybos principus, metodus ir priemones, technikas ir technologijas bei jų pritaikymo galimybes
23.	Išmanyti nacionalinės kultūros ir meno tradicijas, jų santykį su pasaulio kultūromis ir papročiais
24.	Išmanyti teorinius ir kritinius šiuolaikinio meno diskursus
25.	Gebėti analizuoti ir kritiškai vertinti meninius ir kultūrinius fenomenus (meno reiškinius ir procesus)
26.	Gebėti analizuoti šiuolaikinio meno raidos ypatumus, analizuoti šiuolaikinio meno procesus ir numatyti tendencijas
27.	Gebėti analizuoti šiuolaikinę kultūrinę ir meninę situaciją, meno teorijas, ideologijas ir praktines šiuolaikinio meno kryptis
28.	Gebėti suprasti meno kūrinių reikšmę ir vertę, kritiškai vertinti meno būklę
29.	Išmanyti filosofijos ir psichologijos pagrindus
30.	Gebėti atpažinti ir įvardinti mokslines problemas
31.	Gebėti kryptingai kaupti ir sisteminti tyrimui reikalingą medžiagą, gebėti naudotis meno informacija
32.	Gebėti pasirinkti teorinį / metodologinį kelią joms tirti ir išvadoms pateikti
33.	Gebėti savarankiškai atlikti tyrimą, gebėti atlikti interdisciplininius tyrimus
34.	Gebėti prisidėti prie meno vystymo akademinėje ir viešojoje srityse, plėtoti įvairias koncepcijas, teorijas ir metodikas
35.	Dėstyti savo srities dalykus, rašyti vadovėlius, mokslinius straipsnius ir publikuoti

	mokslinėje spaudoje, dalyvauti mokslinėse konferencijose ir seminaruose
36.	Gebėti ruošti dailės kūrinių realizuoti/eksponuoti
37.	Gebėti savarankiškai paruošti kūrybos pristatymui reikalingą informacinę medžiagą
38.	Dalyvauti bendrose ir rengti asmenines parodas
39.	Išmanyti parodų rengimo ypatybes (konceptija; eksponavimas; ryšiai su visuomene ir kt.)
40.	Išmanyti informacijos sklaidos būdus, jų taikymo sritis ir galimybes
41.	Gebėti išlaikyti tinkamą santykį tarp meno kūrinio ir meno rinkos
42.	Gebėti bendrauti su kolegomis, klientais ir publika
43.	Gebėti bendradarbiauti su kitų sričių menininkais
44.	Gebėti greitai ir lanksčiai prisitaikyti prie rinkos sąlygų
45.	Gebėti organizuoti ir įgyvendinti grupinius meninius projektus
46.	Išmanyti darbų organizavimo pagrindus
47.	Išmanyti meno vadybos principus ir sistemą
48.	Išmanyti vadybinius meninio projekto planavimo, organizavimo ir vertinimo aspektus
49.	Gebėti išsiaiškinti klientų poreikius ir profesionaliai pateikti tinkamiausius sprendimus
50.	Išmanyti verslo pradmenis
Bendrosios kompetencijos	
1.	Gebėti mokytis; gebėti lavinti dailininkui būtinus bendruosius bei meninius gebėjimus
2.	Mokėti dirbti atsakingai
3.	Mokėti dirbti kruopščiai
4.	Mokėti dirbti savarankiškai
5.	Gebėti vykdyti užduotis ir paskirstyti darbo krūvį savarankiškai, profesionaliai ir etiškai
6.	Išmanyti bendravimo kultūros pagrindus
7.	Gebėti ugdyti profesionalo erudiciją
8.	Puoselėti bendrąsias kultūrinės vertybes, bendražmogiškuosius idealus
9.	Oratoriniai įgūdžiai
10.	Gebėti naudotis informacijos technologijomis ir komunikacijos priemonėmis
11.	Kompiuterinis raštingumas
12.	Matematinis raštingumas
13.	Gebėti planuoti, organizuoti
14.	Gebėti reflektuoti savo ir kitų veiklą
15.	Darbas komandoje
16.	Problemų sprendimas
17.	Autonomija
18.	Gebėti perteikti pagrindinius dalyko principus ne ekspertų auditorijai
19.	Žinoti kitų profesinio lauko atstovų darbų vertę
20.	Originalus plastinis mąstymas
21.	Nestereotipiškai vertinti reiškinius
22.	Bendravimo įgūdžiai
23.	Imlumas naujovėms
24.	Kritinis mąstymas
25.	Analitinis, sisteminis mąstymas
26.	Bendrauti lietuvių ir užsienio kalba
27.	Mokėti raiškiai formuluoti mintis kalba ir raštu
28.	Nuosekliai reikšti mintis
29.	Imlumas naujovėms
30.	Kūrybiškumas
31.	Originalumas
32.	Empatiškumas

33.	Iniciatyvumas
34.	Lankstumas
35.	Dėmesingumas
36.	Vaizduotė
37.	Pastabumas
38.	Išradingumas
39.	Kokybės siekimas
40.	Verslumas
41.	Asmeninis tobulėjimas
42.	Pasitikėjimas savimi
43.	Motyvacija (Self-motivation)
44.	Intelektinis smalsumas (Intellectual curiosity)
45.	Tiriamasis smalsumas (Speculative enquiry)
46.	Greita orientacija
47.	Organizuotumas
48.	Tikslumas
49.	Sąžiningumas
50.	Pareigingumas
51.	Susitelkimas
52.	Optimizmas

Dailės dalykinės grupės atstovai – tyrėjai išnagrinėjo parengtą kompetencijų sąrašą bei pateikė siūlymus, kurias kompetencijas būtų galima apjungti, patikslinti ar visiškai atsisakyti. Atsižvelgus į dailės dalykinės grupės atstovų – tyrėjų pastabas bei pasiūlymus, kompetencijų sąrašas buvo patikslintas. Antrąją dailės studijų krypties kompetencijų sąrašo versiją sudarė 34 dalykinės kompetencijos bei 43 bendrosios kompetencijos.

3 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (2 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Gebėti eksperimentuoti bei sukurti unikalius, savitus, estetiškai ir konceptualiai paveikius meno kūrinius
2.	Gebėti kurti funkcionalius meno kūrinius, spręsti kūrinių koncepcijos ir pritaikomumo problemas
3.	Gebėti savarankiškai kelti meninius savirealizacijos tikslus ir uždavinius ir intelektualiai juos spręsti
4.	Gebėti profesionaliai formuluoti kūrinio idėją ir ją originaliai įgyvendinti
5.	Gebėti eskizuoti meno kūrinių konkrečia tema
6.	Gebėti perteikti tiek medžiagines natūros formas, tiek emocinius reiškinius
7.	Gebėti valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas
8.	Gebėti taikyti konkrečiam kūriniai tinkamą technologiją
9.	Gebėti taikyti technologines naujoves, eksperimentuoti
10.	Gebėti panaudoti tarpdisciplinines meno raiškos formas ir technikas
11.	Gebėti vystyti savitą meninį stilių ir požiūrį, puoselėti autorines specifines technologijas
12.	Gebėti techniškai įgyvendinti dailės kūrinių
13.	Gebėti įgyvendinti meno kūrinių pagal užsakovų pageidavimus
14.	Gebėti tobulėti ir kisti kūrybiškai, reaguojant į šiuolaikinius pasaulio meno pokyčius
15.	Gebėti raštu ir žodžiu artikuliuoti savo kūrybinę poziciją, diskutuoti tarpdisciplininiame kontekste

16.	Išmanyti ir taikyti pagrindinius komponavimo principus ir dėsningumus
17.	Išmanyti ir taikyti spalvų derinimo principus ir dėsningumus
18.	Išmanyti plastinės raiškos priemonių, technologinių medžiagų savybes bei taikymo galimybes
19.	Išmanyti darbo ir sveikatos saugos reikalavimus
20.	Gebėti ruošti dailės kūrinių realizuoti/eksponuoti
21.	Gebėti savarankiškai paruošti kūrybos pristatymui reikalingą informacinę medžiagą
22.	Dalyvauti bendrose ir rengti asmenines parodas
23.	Išmanyti parodų rengimo ypatybes (konceptija; eksponavimas; ryšiai su visuomene ir kt.)
24.	Išmanyti informacijos sklaidos būdus, jų taikymo sritis ir galimybes
25.	Gebėti išlaikyti tinkamą santykį tarp meno kūrinio ir meno rinkos
26.	Gebėti bendrauti su kolegomis, klientais ir publika
27.	Gebėti bendradarbiauti su kitų sričių menininkais
28.	Gebėti greitai ir lanksčiai prisitaikyti prie rinkos sąlygų
29.	Gebėti organizuoti ir įgyvendinti grupinius meninius projektus
30.	Išmanyti darbų organizavimo pagrindus
31.	Išmanyti meno vadybos principus ir sistemą
32.	Išmanyti vadybinius meninio projekto planavimo, organizavimo ir vertinimo aspektus
33.	Gebėti išsiaiškinti klientų poreikius ir profesionaliai pateikti tinkamiausius sprendimus
34.	Išmanyti verslo pradmenis
Bendrosios kompetencijos	
1.	Gebėti lavinti dailininkui būtinus bendruosius bei meninius gebėjimus
2.	Gebėti paaiškinti savo disciplinos pagrindinius principus žmonėms, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai
3.	Žinoti kitų specialistų darbų svarbą
4.	Gebėti mokytis ir dirbti savarankiškai, profesionaliai ir etiškai
5.	Išmanyti bendravimo kultūros pagrindus
6.	Gebėti ugdyti profesionalo erudiciją
7.	Puoselėti bendrąsias kultūrinės vertybes, bendražmogiškuosius idealus
8.	Gebėti naudotis informacijos technologijomis ir komunikacijos priemonėmis
9.	Matematinis raštingumas
10.	Gebėti planuoti, organizuoti
11.	Gebėti reflektuoti savo ir kitų veiklą
12.	Gebėti dirbti komandoje
13.	Gebėjimas spręsti problemas (solving problems)
14.	Autonomiškumas (autonomy)
15.	Oratoriniai įgūdžiai
16.	Originalus plastinis mąstymas
17.	Gebėti nestereotipiškai vertinti reiškinius
18.	Bendravimo įgūdžiai
19.	Imlumas naujovėms
20.	Kritinis mąstymas
21.	Analitinis, sisteminis mąstymas
22.	Gebėti bendrauti lietuvių ir užsienio kalba
23.	Mokėti aiškiai formuluoti mintis žodžiu ir raštu
24.	Imlumas naujovėms
25.	Atsakingumas
26.	Savarankiškumas
27.	Kruopštumas
28.	Kūrybiškumas
29.	Originalumas
30.	Empatiškumas
31.	Iniciatyvumas
32.	Lankstumas

33.	Dėmesingumas
34.	Vaizduotė
35.	Pastabumas
36.	Išradingumas
37.	Kokybės siekimas
38.	Verslumas
39.	Asmeninis tobulėjimas
40.	Pasitikėjimas savimi
41.	Motyvacija (Self-motivation)
42.	Intelektinis smalsumas (Intellectual curiosity)
43.	Tiriamasis smalsumas (Speculative enquiry)

Atsižvelgus į Tuning ekspertų rekomendacijas, dar kartą aptarus kompetencijas su dailės dalykinės grupės atstovais-tyrėjais buvo parengtas kompetencijų sąrašas, kuris buvo naudojamas darbdavių apklausoje. Galutinį dailės studijų krypties kompetencijų sąrašą sudarė 26 dalykinės kompetencijos bei 31 bendroji kompetencija.

4 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (3 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Gebėti valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas
2.	Gebėti taikyti konkrečiam kūriniai tinkamą technologiją
3.	Gebėti diegti technines naujoves bei eksperimentuoti kūryboje
4.	Gebėti susieti išsiskiriančius ir paveikius meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniais kontekstais ir įvertinti juos kritiškai
5.	Gebėti nustatyti savo ir kitų meninių kūrinių konkretų kultūrinį ir socialinį kontekstą
6.	Gebėti aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, įtraukiant šiuolaikinę kultūros teoriją
7.	Gebėti naudoti nusistovėjusias ir šiuolaikines tyrimo metodologijas paties meniniuose tyrimo projektuose
8.	Gebėti pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas
9.	Gebėti išreikšti save aiškiai meno stilių, žanrų ir formų įvairovėje, derinant pagal savo specializacijos sritį
10.	Gebėti valdyti vizualios raiškos priemones, eskizavimo ir kitas vizualios kūrybos technikas
11.	Gebėti kurti, realizuoti ir perteikti savo meninę(es) koncepciją(as) mene
12.	Gebėti plėtoti meninę veiklą, apimančią meno kūrinio gamybą ir pristatymą
13.	Gebėti kurti ir kaupti tinkamus kūrinius, rodančius paties meistriškumą meninės išraiškos priemonių srityje
14.	Gebėti išvystyti vadovavimo darbui ir vertinimo principus
15.	Gebėti pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei praktikai
16.	Gebėti nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu
17.	Gebėti bendrauti ir išreikšti idėjas apie savo meninę veiklą raštu, žodžiu ir, kur reikia, vizualiai
18.	Gebėti parengti meno kūrinių viešam eksponavimui
19.	Gebėti išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes tiesioginei auditorijai bei ne-specialistų auditorijai
20.	Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikiniame meno lauke
21.	Išmanyti meno vadybos principus ir sistemą bei teisinę meninės veiklos pusę (autorystės

	teisės, patentai ir t.t.)
22.	Gebėti profesionaliai kurti, palaikyti, valdyti, administruoti ir pristatyti paties meninę veiklą
23.	Gebėti lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius
24.	Gebėti tirti platesnes technologinio tobulėjimo galimybes meninės veiklos ir tyrimų pagalba
25.	Gebėti pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla
26.	Gebėti perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms
Bendrosios kompetencijos	
1.	Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją
2.	Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje
3.	Gebėjimas organizuoti ir planuoti
4.	Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas
5.	Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba
6.	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba
7.	Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai
8.	Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus
9.	Gebėjimas mokytis
10.	Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti
11.	Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas
12.	Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų
13.	Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)
14.	Gebėjimas spręsti problemas
15.	Gebėjimas priimti sprendimus
16.	Gebėjimas dirbti grupėje
17.	Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai
18.	Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų
19.	Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai
20.	Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą
21.	Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje
22.	Gebėjimas dirbti savarankiškai
23.	Gebėjimas rengti ir valdyti projektus
24.	Dėmesys saugumui
25.	Iniciatyvumas ir verslumas
26.	Gebėjimas veikti etiškai (etiniai išsipareigojimai)
27.	Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)
28.	Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus išsipareigojimus
29.	Išsipareigojimas saugoti aplinką
30.	Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas
31.	Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis

Kiekybiniame ir kokybiniame tyrimuose buvo naudojamas toliau pateikiamas kompetencijų sąrašas.

5 lentelė. Dailės studijų krypties kompetencijų sąrašas (4 versija)

Kompetencijos Nr.	Kompetencija
Dalykinės kompetencijos	
1.	Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas
2.	Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūrinui tinkamą technologiją
3.	Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje
4.	Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais

	ir vertinti juos kritiškai
5.	Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą
6.	Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją
7.	Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose
8.	Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas
9.	Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos
10.	Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos
11.	Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis
12.	Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio
13.	Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą
14.	Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus
15.	Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai
16.	Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu
17.	Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai
18.	Gebėjimas parengti meno kūrinių viešam eksponavimui
19.	Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai
20.	Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke
21.	Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)
22.	Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą
23.	Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius
24.	Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas
25.	Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla
26.	Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms
Bendrosios kompetencijos	
1.	Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją
2.	Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje
3.	Gebėjimas organizuoti ir planuoti
4.	Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas
5.	Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba
6.	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba
7.	Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai
8.	Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus
9.	Gebėjimas mokytis
10.	Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti
11.	Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas
12.	Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų
13.	Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)
14.	Gebėjimas spręsti problemas
15.	Gebėjimas priimti sprendimus
16.	Gebėjimas dirbti grupėje
17.	Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai

18.	Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų
19.	Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai
20.	Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą
21.	Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje
22.	Gebėjimas dirbti savarankiškai
23.	Gebėjimas rengti ir valdyti projektus
24.	Dėmesys saugumui
25.	Iniciatyvumas ir verslumas
26.	Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)
27.	Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)
28.	Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus
29.	Įsipareigojimas saugoti aplinką
30.	Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas
31.	Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis

3. DARBDAVIŲ KIEKYBINIO TYRIMO REZULTATAI

3.1. INFORMACIJA APIE APKLAUSĄ

Apklauso tikslas - sužinoti darbdavių nuomonę apie gebėjimus ir įgūdžius, kurie yra svarbūs sėkmingai dailininko karjerai.

Apklauso metodas:

Tyrimo metu naudotas tiesioginio interviu metodas ir apklausa internetu. Pirmiausiai su respondentu buvo tariamasi dėl tiesioginio interviu ir tik jam nesutikus, arba pačiam respondentui paprašius, buvo siunčiama elektroninė anketos versija.

Imties formavimo metodai: kvotinė atranka

Apklausiai buvo atrenkamos tos įmonės/įstaigos, kuriose dirba darbuotojai, įgiję dailės profesinio bakalauro, bakalauro ar magistro kvalifikacinius laipsnius aukštosiose mokyklose ne anksčiau nei prieš 5 metus (t.y. 2005–2009 m. dailės studijų programų absolventai).

Ieškant respondentų buvo bendradarbiaujama su Vilniaus dailės akademijos skulptūros katedros metodinio kabineto vedėja Gintare Kazlauskiene, Vilniaus dailės akademijos grafikos katedros vedėju, profesoriumi Rimvydu Kepežinsku, Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto referente Inga Damunskienė. Taip pat buvo naudotasi Vilniaus universiteto pateiktomis rekomendacijomis respondentų paieškai.

Imties dydis:

Tyrimo dalyvavo 50 dailės studijas baigusių specialistų tiesioginių vadovų ar asmenų, turinčių informacijos apie bendrąsias ir dalykines darbuotojo kompetencijas (toliau – darbdaviai). Tyrimo metu taip pat buvo apklaustas 51 2005-2009 metais dailės studijas baigęs ir pagal specialybę dirbantis specialistas-ekspertas (toliau – darbo vietos ekspertai).

Apklauso trukmė:

Apklausa buvo vykdoma gegužės 26 – rugpjūčio 6 dienomis. Interviu trukmė 20-30 min.

Apklausą atliko UAB Factus Dominus.

Apklausa buvo atliekama 99 įmonėse ar įstaigose.

3.2. INFORMACIJA APIE ĮMONES/ĮSTAIGAS, KURIŲ DARBUOTOJAI BUVO APKLAUSTI

5 lentelė. Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis

	Dažnis	Procentai
Kultūra	44	43,6
Švietimas	20	19,8
Kūrybinis verslas	35	34,7
Kita	2	2,0
Iš viso	101	100,0

6 lentelė. Sektorius, kuriame veikia įmonė

	Dažnis	Procentai
Viešas	44	43,6
Privatus	40	39,6
Kita	16	15,8
N/N	1	1,0
Iš viso	101	100,0

6a lentelė. Viešo ir privataus sektoriaus įmonių pasiskirstymas pagal veiklos sritis (proc.)

	Viešas	Privatus
Kultūra	54,55	37,5
Švietimas	45,45	-
Kūrybinis verslas	-	60,0
Kita	-	2,5

7 lentelė. Įmonės/įstaigos dydis

	Dažnis	Procentai
Mikro įmonė (1–9 darbuotojai)	45	44,6
Maža įmonė (10–49 darbuotojai)	35	34,7
Vidutinė įmonė (50–249 darbuotojai)	14	13,9
Stambi įmonė (250 ir daugiau darbuotojų)	5	5,0
N/N	2	2,0
Iš viso	101	100,0

8 lentelė. Įmonės/įstaigos buveinė

	Dažnis	Procentai
Didmiesčiai	69	68,3
Rajonų centrai, kaimiškos vietovės	17	16,8
N/N	15	14,9
Iš viso	101	100,0

3.3. RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS**9 lentelė. Darbdavių pareigos**

	Dažnis	Procentai
Įmonės / įstaigos vadovas	17	34,0
Padalinio / skyriaus vadovas	14	28,0
Personalo skyriaus vadovas (atsakingas už personalą)	1	2,0
„Vyresnysis kolega“ (aukštesnės kvalifikacijos, daugiau profesinės patirties turintis kolega, dirbantis kartu su darbuotoju)	18	36,0
N/N	-	-
Iš viso	50	100,0

10 lentelė. Darbo vietos ekspertų pareigos

	Dažnis	Procentai
Dailės mokytojas (įskaitant neformalųjį ugdymą)	6	11,8
Dailininkas, menininkas	14	27,5
Fotografas	5	9,8
Skulptorius	7	13,7
Grafikas	8	15,7
Laisvas menininkas	3	5,9
Kita	7	13,7
N/N	1	2,0
Iš viso	51	100,0

11 lentelė. Darbuotojų baigta studijų programa

	Dažnis	Procentai
Profesinio bakalauro	3	3,0
Bakalauro	56	55,4
Magistrantūros	42	41,6
Iš viso	101	100,0

12 lentelė. Darbuotojų baigta aukštoji mokykla

	Dažnis	Procentai
Vilniaus dailės akademija	84	83,2
Klaipėdos universitetas	4	4,0
Šiaulių universitetas	8	7,9
Vilniaus pedagoginis universitetas	2	2,0
Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija	1	1,0
Vilniaus statybos ir dizaino kolegija	1	1,0
Žemaitijos kolegija	1	1,0
Iš viso	101	100,0

13 lentelė. Darbuotojų studijų baigimo metai

	Dažnis	Procentai
2005 metai	11	10,9
2006 metai	19	18,8
2007 metai	20	19,8
2008 metai	24	23,8
2009 metai	27	26,7
Nežino	-	-
Iš viso	101	100,0

14 lentelė. Darbuotojų laikas, dirbtas įmonėje

	Dažnis	Procentai
Vienerius metus ar mažiau	25	24,8
Dvejus metus	23	22,8
Trejus metus	22	21,8
Ketverius metus	11	10,9
Penkerius metus ir daugiau	20	19,8
Iš viso	101	100,0

3.4. AUKŠTOJOJE MOKYKLOJE ĮGYTO PASIRENGIMO DARBU ĮMONĖJE/ĮSTAIGOJE VERTINIMAS

15 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas

	Dažnis	Procentai
Labai gerai	18	17,8
Gerai	55	54,5
Patenkinamai	25	24,8
Blogai	3	3,0
Labai blogai	-	-
N/N	-	-
Iš viso	101	100,0

16 lentelė. Aukštojoje mokykloje įgyto pasirengimo darbui vertinimas pagal respondentų charakteristikas (vidurkiaai)

	Vidurkis ¹	Standartinis nuokrypis
IŠ VISO	3,87	0,73
Respondentas		
Darbo vietos ekspertas	3,69	0,76
Darbdavys	4,06	0,65
Baigta studijų pakopa*		
Bakalauro	3,75	0,72
Magistrantūros	4,05	0,66
Baigta aukštoji mokykla*		
Vilniaus dailės akademija	3,88	0,72
Kitos aukštosios mokyklos	3,82	0,81
Pagrindinė įmonės/įstaigos veiklos sritis*		
Kultūra	3,77	0,71
Švietimas	4,05	0,60
Kūrybinis verslas	3,86	0,81
Sektorius, kuriame veikia įmonė*		
Viešame	3,93	0,70
Privačiame	3,90	0,78
Laikas, dirbtas įmonėje		
1-2 metai	3,79	0,68
3 metai ir daugiau	3,94	0,77

*Palyginimas tarp kitų grupių neatliekamas dėl mažo šių grupių dydžio.

3.5. DALYKINIŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS

17 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje
----------------------------------	---

¹ Vertinama skalėje nuo 1 iki 5 (1 – reiškia „labai blogai“, 5 – „labai gerai“).

	Visiškai nesvarbus	Nesvarbus	Svarbus	Labai svarbus	N/N
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,0	5,0	51,5	40,6	-
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūrinii tinkamą technologiją	1,0	8,9	41,6	48,5	-
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	2,0	8,9	38,6	50,5	-
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniais kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,0	26,7	37,6	33,7	-
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniam ir socialiniam kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,0	15,8	47,5	33,7	-
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	2,0	7,9	47,5	42,6	-
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	6,9	14,9	47,5	30,7	-
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriskumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,0	6,9	34,7	55,4	-
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,0	9,9	44,6	42,6	-
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	2,0	4,0	51,5	42,6	-
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,0	6,9	41,6	48,5	-
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	4,0	6,9	39,6	49,5	-
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	5,0	9,9	49,5	35,6	-
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	5,9	11,9	45,5	36,6	-
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,0	3,0	37,6	56,4	-
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	4,0	7,9	38,6	49,5	-
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	5,9	4,0	32,7	57,4	-
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	1,0	5,0	30,7	63,4	-
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	6,9	12,9	42,6	37,6	-
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	5,0	6,9	40,6	47,5	-
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę	5,9	9,9	42,6	41,6	-

meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)					
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	5,0	8,9	42,6	43,6	-
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	4,0	6,9	42,6	46,5	-
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	7,9	11,9	47,5	32,7	-
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	8,9	13,9	46,5	30,7	-
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	9,9	16,8	36,6	36,6	-

18 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje				
	Neturėjo	Silpnas	Vidutinis	Stiprus	N/N
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,0	5,9	63,4	27,7	-
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniiui tinkamą technologiją	1,0	11,9	48,5	38,6	-
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,0	18,8	45,5	32,7	-
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,0	22,8	22,8	18,8	-
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniam ir socialiniam kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,0	11,9	58,4	26,7	-
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	2,0	17,8	49,5	30,7	-
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	7,9	27,8	56,4	13,9	-
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriskumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	1,0	14,9	54,5	29,7	-
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	2,0	21,8	50,5	25,7	-
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	1,0	5,9	57,4	35,6	-
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	2,0	18,8	52,5	26,7	-
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	4,0	14,9	57,4	23,8	-
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių	3,0	16,8	54,5	25,7	-

įvairovės valdymą					
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,0	17,8	51,5	27,7	-
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	1,0	15,8	44,6	38,6	-
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	1,0	13,9	52,5	32,7	-
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	2,0	20,8	55,4	21,8	-
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	1,0	11,9	46,5	40,6	-
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	5,0	30,7	51,5	12,9	-
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	11,9	15,8	55,4	16,8	-
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	18,8	25,7	41,6	13,9	-
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	14,9	27,7	41,6	15,8	-
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	4,0	22,8	45,5	27,7	-
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	17,8	19,8	40,6	21,8	-
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	16,8	17,8	47,5	17,8	-
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	21,8	13,9	49,5	14,9	-

19 lentelė. Kiti respondentų įvardinti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ir jų lygmens vertinimas

Kiti dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai:	Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje
Asmenybė su aukštai išvystytu estetinio pasaulio suvokimu	Vidutinis
Gebėjimas greitai ir efektyviai kurti, dinamiška kūrybinė atmosfera sudominant ir pritraukiant klientus į kūrybinį procesą	Vidutinis
Gebėjimas jausti kūrybos erdvumą (atkreipiant dėmesį į „pakraščių meną“, o ne tik centralizuotą)	Silpnas
Gebėjimas teisingai vesti dokumentaciją, žurnalus	Silpnas
Gebėjimas supažindinti su kūriniais	Vidutinis
Grožio pažinimas ir mokėjimas jį perteikti	Vidutinis
Kompiuterinių dizaino programų valdymas	Vidutinis
Meno istorijos išmanymas	Silpnas
Gebėjimas derinti	Vidutinis
Profesionalus ir aukšto lygio grafinių programų naudojimas	Neturėjo
Realistinė dailė. Akademinis piešimas, tapyba. Klasikinės dailės istorija. Lietuvos tapybos tradicijos žinojimas.	Stiprus
Mokėjimas orientuotis specifinėje meninėje erdvėje, jausti lokalaus ir globalaus meno peripetijas (kontekstualumą)	Silpnas
Užsienio kalbų mokėjimas ir meno terminijos žinojimas	Silpnas

20 lentelė. Dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmenis, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ²	Gebėjimo svarba ³ darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje		Gebėjimo lygmuo ⁴ , kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	3,56	0,64	3,27	0,71
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,48	0,70	3,21	0,74
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,43	0,75	3,13	0,69
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,42	0,83	2,97	0,71
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniiui tinkamą technologiją	3,38	0,69	3,25	0,70
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,38	0,73	3,08	0,80
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,36	0,74	3,04	0,73
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,35	0,65	3,28	0,62
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,35	0,78	3,01	0,74
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,34	0,79	3,17	0,69
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,32	0,77	2,97	0,82
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,31	0,70	3,09	0,75
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	3,31	0,81	2,77	0,87
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,30	0,70	3,16	0,66
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,27	0,76	3,00	0,75
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	3,25	0,82	2,58	0,93
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	3,20	0,85	2,50	0,96
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,16	0,80	3,03	0,74

² Lentelėje gebėjimai išranguoti pagal svarbos vertinimą.

³ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

⁴ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ²	Gebėjimo svarba ³ darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje		Gebėjimo lygmuo ⁴ , kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,13	0,84	3,04	0,76
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,12	0,78	3,09	0,71
Gebėjimas išreikšti meno kūrybos tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	3,11	0,88	2,72	0,75
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	3,05	0,88	2,66	1,01
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	3,03	0,83	2,92	0,70
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	3,02	0,86	2,76	0,79
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	3,00	0,97	2,57	0,99
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	2,99	0,90	2,66	0,96

21 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁵	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,30	0,61	3,29	0,78
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūrybai tinkamą technologiją	3,44	0,67	3,31	0,71
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,42	0,67	3,33	0,79
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	3,22	0,76	2,84	0,86
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,18	0,66	3,06	0,88
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,38	0,64	3,24	0,76
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo	3,08	0,83	2,96	0,89

⁵ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁵	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose				
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,46	0,68	3,39	0,83
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,34	0,63	3,20	0,87
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,36	0,56	3,33	0,74
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,46	0,58	3,25	0,87
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,32	0,74	3,37	0,82
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,16	0,68	3,16	0,90
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,16	0,84	3,10	0,85
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,56	0,58	3,39	0,80
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,40	0,67	3,27	0,90
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,56	0,64	3,27	0,96
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	3,62	0,57	3,51	0,70
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	3,10	0,86	3,12	0,91
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	3,36	0,78	3,25	0,84
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	3,08	0,90	3,31	0,79
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	3,26	0,80	3,24	0,84
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,38	0,75	3,25	0,80
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	3,28	0,81	2,82	0,89
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	3,24	0,77	2,75	0,96
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	3,26	0,83	2,75	1,04

22 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁶	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemonės, technikas ir technologijas	3,22	0,65	3,10	0,67
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniai tinkamą technologiją	3,30	0,74	3,20	0,66
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,18	0,69	2,98	0,88
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,96	0,70	2,88	0,71
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriname ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,20	0,73	2,98	0,68
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,20	0,70	2,98	0,79
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	2,86	0,81	2,67	0,77
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,16	0,62	3,10	0,76
Gebėjimas kūrybiškai reikšti įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,12	0,63	2,88	0,84
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,24	0,59	3,31	0,65
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,08	0,63	3,00	0,82
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,06	0,68	2,96	0,80
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,10	0,74	2,96	0,75
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	2,98	0,77	3,10	0,76
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,26	0,69	3,16	0,78
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,12	0,59	3,22	0,78
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,04	0,60	2,90	0,81
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	3,32	0,71	3,22	0,70
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	2,74	0,66	2,71	0,83

⁶ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁶	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	2,96	0,78	2,59	0,92
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	2,70	0,93	2,31	0,95
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	2,72	0,97	2,45	0,88
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,20	0,73	2,75	0,84
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	2,90	0,91	2,43	1,06
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	2,96	0,78	2,37	1,04
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	2,86	0,83	2,29	1,06

23 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusiu darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁷	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,18	0,69	3,45	0,67
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniumi tinkamą technologiją	3,34	0,69	3,40	0,70
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,38	0,73	3,38	0,76
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,98	0,86	3,10	0,79
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,13	0,81	3,12	0,74
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,34	0,64	3,29	0,77
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	3,07	0,87	2,95	0,85
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,39	0,73	3,45	0,80
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,25	0,74	3,26	0,80

⁷ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁷	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,20	0,67	3,52	0,59
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,27	0,77	3,45	0,71
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,18	0,79	3,52	0,74
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,09	0,79	3,24	0,82
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,13	0,83	3,14	0,87
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,43	0,68	3,52	0,74
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,36	0,72	3,31	0,90
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,36	0,82	3,48	0,86
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	3,50	0,66	3,62	0,62
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	3,05	0,75	3,21	1,05
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	3,36	0,75	3,26	0,91
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	3,30	0,78	3,10	0,91
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	3,29	0,76	3,21	0,90
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,34	0,75	3,26	0,83
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	3,13	0,85	2,95	0,91
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	3,11	0,85	2,83	0,96
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	3,13	0,90	2,81	1,04

24 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusiu darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis

⁸ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemonės, technikas ir technologijas	3,11	0,68	3,26	0,54
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniai tinkamą technologiją	3,21	0,68	3,31	0,72
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	2,98	0,84	3,24	0,73
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniais kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,86	0,75	3,00	0,62
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriname ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,07	0,74	3,14	0,68
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,11	0,73	3,07	0,78
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	2,75	0,86	2,79	0,72
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriskumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,04	0,71	3,29	0,64
Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	2,95	0,72	3,07	0,78
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemonės, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,18	0,61	3,43	0,59
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,00	0,76	3,10	0,69
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	2,95	0,82	3,12	0,63
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,00	0,76	3,12	0,71
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,09	0,77	3,00	0,77
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,23	0,79	3,21	0,65
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,13	0,69	3,24	0,69
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	2,95	0,75	3,00	0,66
Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	3,16	0,73	3,43	0,63
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	2,77	0,79	2,69	0,72
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	2,82	0,92	2,74	0,83
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	2,68	0,90	2,29	0,97

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁸	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	2,73	0,86	2,43	0,99
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	2,98	0,80	2,95	0,85
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	2,66	0,98	2,67	1,10
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	2,79	0,91	2,50	1,04
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	2,68	0,94	2,43	1,09

25 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁹	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,23	0,74	3,40	0,59
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniai tinkamą technologiją	3,32	0,80	3,48	0,60
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,25	0,84	3,50	0,64
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	3,07	0,82	3,15	0,83
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniam ir socialiniam kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,02	0,79	3,18	0,78
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,39	0,81	3,23	0,62
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	2,84	0,86	3,15	0,92
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,25	0,92	3,53	0,60
Gebėjimas kūrybiškai reikšti įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,20	0,85	3,45	0,64
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,34	0,75	3,30	0,56
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės	3,25	0,81	3,50	0,64

⁹ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ⁹	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
priemonėmis				
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,30	0,88	3,30	0,72
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,00	0,91	3,25	0,67
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	3,02	0,95	3,18	0,81
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,30	0,88	3,55	0,50
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,27	0,90	3,35	0,66
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,41	0,92	3,45	0,71
Gebėjimas parengti meno kūrinių viešam eksponavimui	3,55	0,70	3,53	0,64
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	3,14	0,93	3,03	0,89
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	3,23	0,86	3,33	0,86
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	3,11	1,02	3,18	0,75
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	3,11	0,97	3,28	0,72
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,18	0,90	3,48	0,68
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	2,95	0,96	3,28	0,82
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	2,98	0,93	3,08	0,92
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	3,02	1,02	3,13	0,91

26 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų dalykinių gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁰	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	3,25	0,75	3,10	0,59
Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniui tinkamą technologiją	3,32	0,74	3,20	0,69

¹⁰ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁰	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	3,18	0,81	3,08	0,73
Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	2,95	0,71	2,98	0,70
Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	3,11	0,69	3,08	0,76
Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	3,18	0,72	3,10	0,81
Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	2,68	0,86	2,98	0,66
Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	3,23	0,74	3,08	0,62
Gebėjimas kūrybiškai reikšti įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	3,11	0,81	2,98	0,66
Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	3,39	0,69	3,15	0,58
Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	3,09	0,74	2,95	0,75
Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	3,11	0,78	2,98	0,66
Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	3,09	0,83	3,00	0,68
Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	2,98	0,88	3,08	0,69
Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	3,27	0,76	3,18	0,71
Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	3,25	0,78	3,03	0,58
Gebėjimas artikuliuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai	3,05	0,75	2,95	0,68
Gebėjimas parengti meno kūrinių viešam eksponavimui	3,32	0,80	3,20	0,65
Gebėjimas išreikšti meno kūrinių tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	2,70	0,73	2,85	0,74
Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	2,89	0,84	2,78	0,92
Išmanyti meno vadybos principus ir teisinę meninės veiklos sistemą (autorystės teisės, patentai ir kt.)	2,39	0,95	2,83	0,96
Gebėjimas profesionaliai valdyti, administruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	2,55	0,95	2,80	0,97
Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	3,11	0,78	3,05	0,71
Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	2,61	0,92	2,95	1,01
Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo	2,68	0,91	2,88	0,91

Dalykiniai gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁰	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla				
Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	2,57	0,93	2,83	0,96

3.6. BENDRŲJŲ GEBĖJIMŲ IR ĮGŪDŽIŲ, KURIE REIKALINGI PROFESINEI VEIKLAI, VERTINIMAS

27 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimas (proc.)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje				
	Visiškai nesvarbus	Nesvarbus	Svarbus	Labai svarbus	N/N
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sistematinti informaciją	2,0	2,0	53,5	42,6	-
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	2,0	5,0	35,6	57,4	-
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	2,0	3,0	40,6	54,5	-
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	2,0	-	26,7	71,3	-
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	2,0	2,0	38,6	57,4	-
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	2,0	2,0	34,7	61,4	-
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,0	4,0	44,6	48,5	-
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	6,9	12,9	39,6	40,6	-
Gebėjimas mokytis	3,0	5,9	36,6	54,5	-
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	12,9	39,6	19,8	27,7	-
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,0	3,0	39,6	54,5	-
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	2,0	2,0	44,6	51,5	-
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	2,0	3,0	26,7	68,3	-
Gebėjimas spręsti problemas	2,0	1,0	41,6	55,4	-
Gebėjimas priimti sprendimus	3,0	1,0	39,6	56,4	-
Gebėjimas dirbti grupėje	3,0	5,9	35,6	55,4	-
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	2,0	2,0	43,6	52,5	-
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,0	10,9	50,5	36,6	-
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	2,0	4,0	55,4	38,6	-
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	2,0	7,9	51,5	38,6	-
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,0	12,9	46,5	38,6	-
Gebėjimas dirbti savarankiškai	2,0	1,0	30,7	66,3	-
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	2,0	7,9	48,5	41,6	-
Dėmesys saugumui	2,0	12,9	44,6	40,6	-
Iniciatyvumas ir verslumas	3,0	5,9	42,6	48,5	-
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,0	5,0	44,6	47,5	-

Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	2,0	5,0	35,6	57,4	-
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	2,0	1,0	39,6	57,4	-
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,0	11,9	53,5	31,7	-
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	5,9	7,9	44,6	41,6	-
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	4,0	11,9	46,5	37,6	-

28 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (proc.)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai	Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje				
	Visiškai nesvarbus	Nesvarbus	Svarbus	Labai svarbus	N/N
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,0	11,9	60,4	24,8	-
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	1,0	13,9	55,4	29,7	-
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	2,0	16,8	50,5	30,7	-
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	2,0	7,9	54,5	35,6	-
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	6,9	22,8	33,7	36,6	-
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,0	10,9	49,5	36,6	-
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,0	11,9	43,6	41,6	-
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	6,9	30,7	43,6	18,8	-
Gebėjimas mokytis	5,0	51,8	46,5	25,7	1,0
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	19,8	28,7	35,6	15,8	-
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	1,0	9,9	52,5	36,6	-
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	1,0	13,9	62,4	22,8	-
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	1,0	9,9	37,6	51,5	-
Gebėjimas spręsti problemas	2,0	16,8	56,4	24,8	-
Gebėjimas priimti sprendimus	3,0	17,8	54,5	24,8	-
Gebėjimas dirbti grupėje	5,0	11,9	48,5	34,7	-
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	5,0	13,9	55,4	25,7	-
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	9,9	20,8	54,5	14,9	-
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	8,9	19,8	53,5	17,8	-
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	4,0	14,9	62,4	18,8	-
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	10,9	21,8	53,5	13,9	-
Gebėjimas dirbti savarankiškai	-	5,9	45,5	48,5	-
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	9,9	22,8	45,5	21,8	-
Dėmesys saugumui	6,9	18,8	46,5	27,7	-
Iniciatyvumas ir verslumas	8,9	26,7	46,5	17,8	-
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,0	13,9	54,5	28,7	-
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	1,0	11,9	47,5	39,5	-
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	1,0	9,9	46,5	42,6	-

Įsipareigojimas saugoti aplinką	8,9	13,9	53,5	23,8	-
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	8,9	9,9	54,5	26,7	-
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	8,9	13,9	50,5	26,7	-

Kiti respondentų įvardinti bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai, kurie gali būti reikalingi profesinei veiklai:

- Bendroji psichologija, etika, darbų sauga
- Domėjimasis savo sritimi, mokėjimas greitai mokytis
- Gebėjimas jaustis atsakingu už vaikus ir jo žinias
- Gebėjimas teisingai vesti dokumentaciją, žurnalus
- Greitas tempas
- Ištvėringumas
- Įžvalga, fantazija
- Komunikabilumas, bendravimas su klientais, verslo pagrindai
- Aiškus socialumo jausmo suvokimas, diplomatija bei mokėjimas pasitikėti, spręsti problemas su kitų šalių, kitų kultūrinių grupių atstovais
- Laiko planavimas
- Mokėjimas gerai komunikuoti su paaugliais, vaikais
- Patriotiškumas, principingas savo tautos interesų saugojimas
- Savikritiškumas, darbas komandoje, meninių darbų analizavimas ir įvertinimas
- Sugebėjimas reaguoti į žmonių poreikius ir rasti optimalius sprendimus
- Vadyba
- Vartotojų mąstymo ir elgsenos išmanymas, kūrybiškumas, aiškus ir argumentuotas minčių dėstymas, technologijų išmanymas
- Praktiniai pedagoginiai sugebėjimai
- Produktyvumas
- Gebėjimas valdyti klasę
- Gebėjimas pademonstruoti psichologinį vaiko pažinimą, santykio-kontakto su vaiku užmezgimą

29 lentelė. Bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai ir lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹¹	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje ¹²		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje ¹³	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,67	0,58	3,24	0,68
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,61	0,65	3,40	0,71
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,61	0,62	3,43	0,61
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,55	0,64	3,20	0,75
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,52	0,63	3,31	0,69
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,51	0,64	3,00	0,94
Gebėjimas spręsti problemas	3,50	0,63	3,04	0,71

¹¹ Lentelėje bendrieji gebėjimai išranguoti pagal jų svarbos vertinimą.

¹² Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

¹³ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹¹	Gebėjimo svarba darbuotojo profesinei veiklai įmonėje/įstaigoje ¹²		Gebėjimo lygmuo, kurį darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti įmonėje/įstaigoje ¹³	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas priimti sprendimus	3,50	0,67	3,01	0,74
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,49	0,69	3,14	0,68
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,49	0,69	3,26	0,70
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,48	0,66	3,10	0,74
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,47	0,64	3,02	0,77
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,46	0,70	3,25	0,67
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,46	0,64	3,07	0,64
Gebėjimas dirbti grupėje	3,44	0,74	3,13	0,81
Gebėjimas mokytis	3,43	0,74	2,91	0,87
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,39	0,71	3,24	0,78
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,37	0,63	3,07	0,70
Iniciatyvumas ir verslumas	3,37	0,73	2,73	0,86
Gebėjimas veikti etišškai (etiniai įsipareigojimai)	3,37	0,72	3,09	0,74
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,31	0,64	2,80	0,84
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,30	0,70	2,79	0,90
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,27	0,69	2,96	0,71
Dėmesys saugumui	3,24	0,75	2,95	0,86
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,22	0,72	2,74	0,83
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	3,22	0,74	2,70	0,84
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,22	0,83	2,99	0,85
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,18	0,79	2,95	0,88
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	3,14	0,89	2,74	0,84
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,14	0,74	2,92	0,86
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,62	1,03	2,48	0,99

30 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁴	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,44	0,54	3,29	0,70
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,50	0,61	3,47	0,76

¹⁴ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiščia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁴	Darbdaviai		Darbo vietos ekspertai	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,48	0,58	3,47	0,73
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,80	0,40	3,55	0,70
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,62	0,49	3,41	0,75
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,48	0,68	3,63	0,60
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,40	0,70	3,37	0,72
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,94	0,91	3,33	0,84
Gebėjimas mokytis	3,42	0,70	3,43	0,78
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,78	1,00	2,47	1,05
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,58	0,57	3,33	0,79
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,54	0,54	3,37	0,72
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,68	0,51	3,55	0,76
Gebėjimas spręsti problemas	3,56	0,50	3,45	0,73
Gebėjimas priimti sprendimus	3,52	0,61	3,47	0,73
Gebėjimas dirbti grupėje	3,50	0,68	3,37	0,80
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,48	0,54	3,45	0,73
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,36	0,66	3,08	0,74
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,32	0,55	3,29	0,73
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,26	0,63	3,27	0,75
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	3,26	0,69	3,18	0,79
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,66	0,48	3,57	0,73
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,34	0,56	3,25	0,82
Dėmesys saugumui	3,38	0,64	3,10	0,83
Iniciatyvumas ir verslumas	3,46	0,71	3,27	0,75
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,40	0,64	3,33	0,79
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,46	0,65	3,51	0,73
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,54	0,54	3,51	0,70
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,30	0,65	2,98	0,79
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,32	0,74	3,12	0,91
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,20	0,73	3,16	0,86

31 lentelė. Darbdavių ir darbo vietos ekspertų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kuri darbuotojas turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁵	Darbdaviai	Darbo vietos ekspertai
---	------------	------------------------

¹⁵ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,20	0,53	2,94	0,81
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,28	0,54	3,00	0,77
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,16	0,62	3,04	0,85
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,30	0,54	3,18	0,79
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,24	0,80	2,76	1,01
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,24	0,66	3,16	0,83
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,44	0,64	3,04	0,85
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	3,04	0,81	2,45	0,78
Gebėjimas mokytis	3,20	0,86	2,63	0,80
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,84	0,87	2,12	0,97
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,30	0,58	3,20	0,75
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,18	0,48	2,96	0,75
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,28	0,64	3,51	0,76
Gebėjimas spręsti problemas	3,12	0,63	2,96	0,77
Gebėjimas priimti sprendimus	3,02	0,62	3,00	0,85
Gebėjimas dirbti grupėje	3,26	0,80	3,00	0,80
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,10	0,61	2,94	0,90
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,82	0,69	2,67	0,95
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,02	0,68	2,59	0,92
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,02	0,47	2,90	0,88
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,90	0,74	2,51	0,90
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,36	0,53	3,49	0,67
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	2,96	0,90	2,63	0,87
Dėmesys saugumui	3,10	0,65	2,80	1,02
Iniciatyvumas ir verslumas	2,86	0,83	2,61	0,87
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,20	0,64	2,98	0,81
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,26	0,60	3,25	0,80
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,24	0,66	3,37	0,72
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,06	0,62	2,78	1,03
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,14	0,78	2,84	0,90
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,16	0,68	2,75	1,00

32 lentelė. Bakalauro ir magistrantūros programas pabaigusių darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁶	Bakalauro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sistematinti informaciją	3,32	0,61	3,40	0,66
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,32	0,69	3,69	0,64
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,25	0,64	3,76	0,58
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,61	0,68	3,76	0,43
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,46	0,66	3,57	0,63
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,41	0,71	3,79	0,42
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,27	0,75	3,52	0,63
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	3,11	0,87	3,21	0,90
Gebėjimas mokytis	3,29	0,78	3,60	0,66
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,46	0,97	2,79	1,09
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,45	0,69	3,48	0,74
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,38	0,65	3,57	0,63
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,57	0,66	3,67	0,65
Gebėjimas spręsti problemas	3,43	0,63	3,60	0,63
Gebėjimas priimti sprendimus	3,41	0,63	3,60	0,73
Gebėjimas dirbti grupėje	3,36	0,75	3,52	0,74
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,38	0,65	3,60	0,63
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,21	0,73	3,19	0,71
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,29	0,62	3,36	0,69
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,27	0,65	3,29	0,77
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	3,11	0,73	3,38	0,76
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,57	0,63	3,67	0,61
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,27	0,73	3,33	0,69
Dėmesys saugumui	3,21	0,73	3,26	0,80
Iniciatyvumas ir verslumas	3,38	0,73	3,36	0,76
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,21	0,73	3,55	0,67
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,36	0,70	3,67	0,65
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiuntus įsipareigojimus	3,36	0,62	3,74	0,59
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,04	0,76	3,24	0,69
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,04	0,87	3,45	0,74
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,04	0,71	3,33	0,87

¹⁶ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

33 lentelė. Bakaluro ir magistrantūros programos pabaigusiu darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁷	Bakaluro		Magistrantūros	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,09	0,72	3,07	0,68
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,04	0,66	3,31	0,64
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,14	0,70	3,07	0,78
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,27	0,70	3,21	0,65
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,09	0,92	2,90	0,96
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,18	0,72	3,29	0,77
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,11	0,80	3,45	0,67
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,70	0,85	2,86	0,81
Gebėjimas mokytis	2,84	0,78	3,02	0,98
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,38	0,95	2,57	1,04
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,23	0,66	3,29	0,67
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,11	0,62	3,07	0,64
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,34	0,75	3,52	0,59
Gebėjimas spręsti problemas	3,05	0,72	3,07	0,68
Gebėjimas priimti sprendimus	3,04	0,71	3,02	0,78
Gebėjimas dirbti grupėje	3,16	0,83	3,12	0,77
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,05	0,77	3,00	0,77
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,86	0,90	2,62	0,73
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	2,84	0,83	2,76	0,85
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,05	0,70	2,88	0,71
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,73	0,90	2,69	0,78
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,41	0,56	3,50	0,59
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,00	0,76	2,57	1,02
Dėmesys saugumui	3,02	0,80	2,88	0,97
Iniciatyvumas ir verslumas	2,88	0,81	2,60	0,91
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	2,95	0,75	3,29	0,67
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,21	0,71	3,36	0,69
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,14	0,70	3,55	0,59
Įsipareigojimas saugoti aplinką	2,86	0,82	3,05	0,91
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	2,91	0,86	3,12	0,83
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	2,91	0,82	3,02	0,95

¹⁷ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

34 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių svarbos profesinei veiklai vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁸	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,34	0,71	3,40	0,59
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,61	0,72	3,38	0,67
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,52	0,76	3,43	0,59
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,64	0,72	3,73	0,45
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,57	0,76	3,50	0,51
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,45	0,70	3,63	0,63
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,41	0,82	3,30	0,61
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,84	1,03	3,35	0,70
Gebėjimas mokytis	3,36	0,81	3,50	0,68
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,68	1,03	2,70	1,07
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,48	0,82	3,50	0,60
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,45	0,76	3,48	0,55
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,64	0,75	3,50	0,60
Gebėjimas spręsti problemas	3,52	0,73	3,45	0,50
Gebėjimas priimti sprendimus	3,52	0,82	3,38	0,54
Gebėjimas dirbti grupėje	3,52	0,73	3,45	0,75
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,45	0,73	3,48	0,60
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	3,36	0,81	3,20	0,56
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	3,30	0,76	3,35	0,53
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	3,20	0,79	3,35	0,58
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	3,07	0,82	3,43	0,59
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,61	0,72	3,55	0,50
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	3,30	0,76	3,35	0,58
Dėmesys saugumui	3,30	0,85	3,23	0,62
Iniciatyvumas ir verslumas	3,36	0,89	3,40	0,59
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,52	0,79	3,20	0,65
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,45	0,79	3,40	0,63
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,52	0,73	3,45	0,55
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,05	0,81	3,25	0,67
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,25	0,89	3,23	0,80
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,18	0,87	3,25	0,71

¹⁸ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „visiškai nesvarbus“, 2 – „nesvarbus“, 3 – „svarbus“, 4 – „labai svarbus“).

35 lentelė. Viešame ir privačiame sektoriuose dirbančių darbuotojų bendrųjų gebėjimų ir įgūdžių lygmens, kurį (darbuotojas) turėjo pradėjęs dirbti, vertinimo palyginimas (vidurkiai)

Bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai ¹⁹	Viešas		Privatus	
	Vidurkis	Standartinis nuokrypis	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sisteminti informaciją	3,16	0,68	3,10	0,59
Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	3,34	0,71	3,08	0,62
Gebėjimas organizuoti ir planuoti	3,07	0,82	3,13	0,65
Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	3,34	0,75	3,23	0,58
Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	3,14	0,90	3,08	0,92
Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	3,27	0,82	3,20	0,65
Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	3,36	0,84	3,20	0,65
Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	2,70	0,88	2,93	0,76
Gebėjimas mokytis	3,11	0,87	2,93	0,80
Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	2,70	1,02	2,58	0,84
Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	3,23	0,71	3,30	0,61
Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų	3,11	0,69	3,08	0,53
Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	3,39	0,75	3,33	0,66
Gebėjimas spręsti problemas	3,02	0,76	3,08	0,69
Gebėjimas priimti sprendimus	2,95	0,86	3,05	0,64
Gebėjimas dirbti grupėje	3,23	0,89	3,05	0,78
Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	3,00	0,81	3,03	0,70
Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	2,66	0,83	2,93	0,80
Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	2,77	0,86	2,90	0,84
Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	2,95	0,65	3,05	0,64
Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	2,68	0,88	2,83	0,81
Gebėjimas dirbti savarankiškai	3,43	0,59	3,38	0,63
Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	2,59	0,95	3,05	0,81
Dėmesys saugumui	2,93	0,90	3,05	0,78
Iniciatyvumas ir verslumas	2,55	0,90	2,93	0,80
Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	3,16	0,78	3,05	0,60
Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	3,27	0,73	3,23	0,62
Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	3,32	0,83	3,28	0,55
Įsipareigojimas saugoti aplinką	3,05	0,81	2,90	0,71
Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	3,02	0,93	3,05	0,68
Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	3,07	0,85	3,00	0,72

¹⁹ Vertinama skalėje nuo 1 iki 4 (1 – reiškia „neturėjo“, 2 – „silpnas“, 3 – „vidutinis“, 4 – „stiprus“).

4. PROFESINIO LAUKO TYRIMO KOKYBINĖ DALIS

4.1. FOKUSUOTŲ DISKUSIJŲ GRUPĖS SU ABSOLVENTAIS DUOMENŲ ANALIZĖ

4.1.1. Informacija apie fokusuotų diskusijų grupę

Profesinio lauko tyrimo metu atlikta viena fokusuotų diskusijų grupė su Vilniaus dailės akademijos (toliau – VDA) Tapybos ir Skulptūros studijų programų absolventais (šios studijų programos priskiriamos vaizduojamojo meno studijų programų grupei, todėl toliau – vaizduojamo meno absolventai) - bakalaurais ir magistras, studijas baigusiais 2005–2010 metais. Fokusuotų diskusijų grupė vyko 2010 m. lapkričio 9 d. Vilniaus universitete, Filosofijos fakultete, moderavo tyrėjas iš Vilniaus Universiteto Sociologijos katedros.

Pagrindiniai klausimai, aptarti diskusijų su vaizduojamojo meno studijų programų absolventais metu:

1. pasirengimas darbui (Kiek pasirengę jautėtės darbui, kai pradėjote dirbti?);
2. darbdavių lūkesčiai menininkų, dailininkų atžvilgiu (Į kokias kompetencijas kreipė dėmesį darbdaviai, kai priiminėjo į darbą, sudarė sutartis? Ko tikisi darbdaviai iš naujų darbuotojų?);
3. darbo vietoje įgyti įgūdžiai ir žinios (Kokias žinias ir įgūdžius įgijote darbo vietoje? Jūsų manymu, ar būtų buvę geriau, jeigu šias žinias ir kompetencijas būtumėte įgiję aukštojoje mokykloje? Ar įmanoma šias žinias ir įgūdžius įgyti aukštojoje mokykloje, ar tai specializuotos kompetencijos, kurios gali ir turi būti įgyjamos tik darbo vietoje?);
4. trūkstamos žinios ir įgūdžiai (Kokių žinių ir įgūdžių pasigedote ar šiuo metu pasigendate atlikdami savo darbą?);
5. pasiūlymai studijų programų atnaujinimui (Kokių turite pasiūlymų, kaip galima būtų papildyti/patobulinti studijų programą, kurią Jūs esate baigę? Galbūt papildyti dalykus naujomis temomis, papildyti programą naujais dalykais, gal šiek tiek keisti mokymo metodiką? Kokioms kompetencijoms, Jūsų nuomone, reikėtų skirti daugiau dėmesio?);
6. dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašų aptarimas (Kurios iš šių kompetencijų Jūsų darbe yra reikalingos, o kurios mažiau reikalingos? Ar jaučiatės įgiję kompetencijas, kurias pažymėjote kaip reikalingas, studijų metu? Ar pritariate darbdavių nuomonei, kad menininko profesinei veiklai yra svarbiausios būtent tos kompetencijos, kurios patenka į pirmąjį dešimtuką?).

Ataskaitoje pateikiami apibendrinti fokusuotų diskusijų grupės metu aptartų klausimų atsakymai, kurie iliustruojami informantų citatomis (pateikiama kabutėse *pasviruoju šriftu*).

4.1.2. Fokusuotų diskusijų grupės duomenų analizė

Pa(si)rengimas profesinei veiklai

Fokusuotų diskusijų grupės dalyviai pripažino, kad pasirengimas darbui arba kūrybai, baigus Vilniaus dailės akademiją juos visiškai tenkina, tačiau akcentavo, kad parengimas yra orientuotas į globalią rinką (globalų šiuolaikinio meno tinklą), o ne Lietuvos rinką, kadangi Lietuvoje meno rinkos tiesiog nėra. Baigę studijas Vilniaus dailės akademijoje, absolventai jaučiasi esą visiškai lygiaverčiais lyginant su Europos menininkais. Taigi pasirengimas profesine prasme yra pakankamas, tačiau realių galimybių prisitaikyti darbo rinkoje nėra („<...>aš esu tikrai patenkintas ir praktiškai baigus akademiją, <...> tas pasirengimas tikrai buvo pakankamas.“ „<...> studijos yra orientuotos būtent į globalų, šiuolaikinio meno tinklą.“ „Negalima būtų sakyti, kad Lietuvos menininkai yra kuo nors prastesni už užsienio menininkus, bet kalbant ekonominiais terminais, Lietuvoje kaip jau sakiau rinkos

nėra, rimtų galerijų kurios užsiiminėtų šiuolaikiniu menu Lietuvoje ir užsiiminētu su tokia intencija, kad kažką dar parduotų, tai nežinau nei vienos tokios.“).

Darbdavių reikalavimai absolventams

Tyrimo dalyviai kaip pagrindinį darbdavių reikalavimą, priimant vaizduojamojo meno absolventus į darbą, įvardino kūrybiškumą, kuris apibūdinamas šiais aspektais:

- kaip kūrybiškai greitai gali atrasti tam tikrą sprendimą;
- kaip kūrybiškai gali panaudoti pačias pigiausias medžiagas;
- kaip per neįmanomai trumpą laiką gali atlikti darbą.

Fokusuotų diskusijų grupėje dalyvavę absolventai teigia esą nusivylę ne tik darbdavių reikalavimais, bet ir galerijomis, kuriose pardavinėjami žemo meninio lygio darbai. Meno ekspertų pripažintose institucijose eksponuojami „išrinktųjų“ darbai. Pasak jaunų menininkų, Lietuvoje nėra meno rinkos, rimtų meno galerijų tinklo, todėl menas Lietuvoje egzistuoja tik kaip masinio vartojimo prekė („*Jeigu mes kalbėsime apie įvairias galerijas, jeigu imsime tą didelę dalį tų mažesnių galerijų, tokio tipo, tai ten ieško saloninio pobūdžio darbelio <...>, o tų rimtesnių institucijų, vėl gi kitokie reikalavimai, tarkim šiuolaikinio meno centras turi savo standartų ir savo menininkų <...>, daug ką pažintys lemia.*“).

Kompetencijos, kurių pasigendama dirbant

Aptariant žinias ir įgūdžius, kurių labiausiai trūksta VDA vaizduojamojo meno absolventams, dažniausiai įvardinami vadybiniai įgūdžiai. Absolventai norėtų, kad studijų metu įgytų daugiau žinių apie situaciją Lietuvoje ir tarptautinėse rinkose, nes dabartinis vaizduojamojo meno studijų absolventas turi menkas žinias, kaip parduoti darbą, kiek už jį paprašyti ir su kuo bendrauti pardavimo klausimais. Fokusuotų diskusijų grupės dalyviai pastebi, kad dailės studijų absolventai nemoka rašyti projektų, jiems trūksta ir anglų kalbos (ar kitų užsienio kalbų) žinių. Pasak informantų, daugiau dėmesio turėtų būti skiriama kritinio mąstymo vystymui/formavimui. (<...> *problemos, kad žmonės nemoka nei projekto rašyti, paprastai net užsienio kalbos žinios yra realiai tiek kiek pats išmoksti.*“ „<...> iš esmės neaiškinama nei meno rinkos situacija Lietuvoje, nei tarptautinės meno rinkos, ir žmogus baigęs neįsivaizduoja nei kiek jis už tą darbą gali reikalaut, nei kaip jį parduot, nei kaip su kuo kontaktuoti.“ „*Vadybiniai įgūdžiai tai ten nulis, niekas nedėstė kaip iš to pragyventi.*“)

Dalykinių kompetencijų sąrašo vertinimas

Aptariant dailininko dalykinių kompetencijų sąrašą ir darbdavių tyrimo rezultatus, fokusuotų diskusijų grupės dalyvių nuomone, svarbiausios yra šios kompetencijos:

1. Nr. 17 *Gebėjimas artikuluoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizualiai;*
2. Nr. 6 *Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją;*
3. Nr. 20 *Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke;*
4. Nr. 11 *Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis;*
5. Nr. 18 *Gebėti parengti meno kūrinį viešam eksponavimui;*
6. Nr. 15 *Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei praktikai.*

Mažiau svarbiomis dailininko profesinei veiklai įvardytos šios kompetencijos:

1. Nr. 8 *Gebėti pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriškumą ir charakteringas meninės išraiškos formas;*
2. Nr. 2 *Gebėti taikyti konkrečiam meno kūriniiui tinkamą technologiją;*
3. Nr. 3 *Gebėti diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje;*
4. Nr. 12 *Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio;*
5. Nr. 5 *Gebėjimas pozicionuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriniame ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą.*

Bendrujų kompetencijų sąrašo vertinimas

Aptariant dailininko bendrujų kompetencijų sąrašą ir darbdavių tyrimo rezultatus, fokusuotų diskusijų grupės dalyvių nuomone, svarbiausios yra šios kompetencijos:

1. Nr. 13 *Gebėti kurti naujas idėjas (kūrybiškumas);*
2. Nr. 22 *Gebėjimas dirbti savarankiškai;*
3. Nr. 6 *Gebėjimas bendrauti užsienio kalba;*
4. Nr. 11 *Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas;*
5. Nr. 23 *Gebėjimas rengti ir valdyti projektus.*

Mažiau svarbiomis dailininko profesinei veiklai įvardytos šios bendrosios kompetencijos:

1. Nr. 4 *Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas;*
2. Nr. 5 *Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąją kalba;*
3. Nr. 2 *Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje;*
4. Nr. 27 *Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei);*
5. Nr. 3 *Gebėjimas organizuoti ir planuoti;*
6. Nr. 17 *Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai;*
7. Nr. 12 *Gebėjimas prisitaikyti prie naujų situacijų;*
8. Nr. 16 *Gebėjimas dirbti grupėje;*
9. Nr. 9 *Gebėjimas mokytis.*

Apibendrinant reikia pastebėti, kad išskiriant dalykines kompetencijas fokusuotų diskusijų grupės dalyvių nuomonė buvo vieningesnė, tuo tarpu vertinant bendrąsias kompetencijas nuomonė išsiskyrė. Vadinasi skirtingose veiklose meno srityje yra reikalingi skirtingi bendrieji gebėjimai, kai tuo tarpu dalykiniai gebėjimai yra universalesni. Pagrindinės dalykinės kompetencijos, anot informantų, yra gebėjimas aiškiai reikšti savo mintis ir gebėti dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke. Darbų eksponavimas taip pat labai svarbi dailininko kompetencija. Toliau seka gebėjimas dirbti panaudojant tinkamas darbu technologijas, gebėjimas eksperimentuoti kūryboje bei gebėjimas išvystyti individualaus meno stilių. Vertindami bendrąsias kompetencijas diskusijos dalyviai akcentavo kūrybiškumą, savarankiškumą, anglų kalbos žinias, gebėjimą kritiškai mąstyti bei ypatingai šiandien svarbų projektų rengimo ir valdymo gebėjimą, kuris padėtų menininkams užsitikrinti pragyvenimo šaltinį.

Bakalauro ir magistrantūros studijų skirtumai

Pasak informantų, magistrantūros studijos tėra papildomi metai, kurių metu gali užsiimti tiesiog kūryba, plėtoti tam tikrus bendradarbiavimo tinklus, dalyvauti projektuose, tačiau nauji įgūdžiai iš esmės neformuojami. Fokusuotų diskusijų grupės dalyviai mano, kad magistrantūros studijos turėtų būti specifiškesnės, lankstesnės ir individualesnės. Dailės studijų absolventai norėtų turėti galimybę patys iš dalies kurti savo mokymo programą, rinktis ar kviesti dėstytojus iš užsienio, kurie atlieptų studentų ir nūdienos šiuolaikinės dailės poreikius. („*Tai tiesiog du papildomi metai, tai yra dar du metai, kur tu gali nukreipti save į kūrybą, bent taip buvo mano atveju.*“ „*<...> o ne taip kad pabaigai bakalaurą ir toliau tęsi bakalaurą.*“ „*Studentai turėtų dirbti su žymiai lankstesne, beveik savo kuriama programa.*“)

Siūlymai studijų programų atnaujinimui

Diskutuodami apie vaizduojamojo meno programos studijas, darbo patirtį, fokusuotų diskusijų grupės dalyviai pateikė kritinių pastabų, svarstymų ir siūlymų programoms tobulinimui. Daugiausia dėmesio diskusijų metu skirta siūlymams stiprinti meno vadybos sritį tiek suteikiant tam tikrų žinių ir įgūdžių vaizduojamojo meno studentams, tiek bendradarbiaujant atskiroms katedroms. Taip pat keletas pastabų išsakytą dėl dėstytojų darbo kokybės. Siūloma:

- Stiprinti vadybos ir vaizduojamųjų menų katedrų bendradarbiavimą, rengti tarptautinius projektus, tokiu būdu atskirti meno kūrybą ir meno vadybą.

„<...>būtų labai gerai, jeigu būtų stiprinama vadybos katedra, ir reikalavimai vadybos katedrai būtų daryti projektus su vaizduojamųjų menų katedra, kad menininkui būtų palikta kiek įmanoma daugiau laiko dirbti su tuo ką jis iš tikrųjų moka“

- Rengti meno agentus, kurie dirbtų su dailininkais ir tarpininkautų parduodant meno kūrinius.

„Tai tegu rengia ir verslininkus, kurie dirbtų su tais dailininkais, tokio kaip meno agento pas mus išviso nėra“

- Spręsti perprodukcijos problemą, kasmet priimant mažiau studentų arba organizuojant stojimą kas antrus metus. Vienas iš sprendimo variantų galėtų būti ir studentų priėmimas iš užsienio šalių, kurie baigę studijas grįžtų į savo šalį, tuo labiau, kad Vilniaus dailės akademijos profesinis parengimas visiškai atitinka tarptautinius reikalavimus.

„<...> mūsų brangioji dailės akademija kiekvienais metais priima bakalauro studijoms apie 20 tapytojų, o skulptorių apie 12.“

- Skatinti konkurenciją tarp dėstytojų ir atskirų aukštųjų mokyklų. Siūloma įvesti dėstytojų rotacijos principą. Pasibaigus kadencijai dėstytojo tolesnę veiklą turėtų svarstyti komisija iš išorės. Taip pat turėtų būti atskirti akademijos Vilniaus ir Kauno filialai, nes tai užkerta kelią atvirai diskusijai tarp menininkų.

„<...> yra kadencija trys metai ir viskas, ir institucija po to žiūri, ką jin po to gali pratęsti, o komisija, bet kokių atveju turi būti ne viduj, turi būti profesionaliai iš išorės <...>“

4.2. DALINAI STRUKTŪRUOTŲ INTERVIU SU DARBDAVIAIS DUOMENŲ ANALIZĖ

4.2.1. Informacija apie interviu

Interviu buvo atlikti su trijų - dizaino, dizaino ir reklamos, grafinio dizaino įmonių vadovais, darbo vietoje jiems patogiu laiku. Interviu trukmė - 60-90 min. Interviu atlikti 2010 metų spalio 29, lapkričio 3 ir 8 dienomis.

Interviu eiga:

Tyrimo glaustas pristatymas, įvadiniai klausimai (Lietuvos aukštosiose mokyklose parengiamų dailės (profesinio bakalauro/ bakalauro/ magistrantūros) programų absolventų vertinimas; jų pasirengimo darbo rinkai vertinimas. Pristatomas dalykinių kompetencijų sąrašas. Paaiškinta, kas yra kompetencija bei skirtumas tarp bendrųjų ir dalykinių kompetencijų.

Tuomet buvo pristatytas dalykinių kompetencijų sąrašas. Klausta, ar sudarytas žinių ir įgūdžių sąrašas tikslus/išsamus, ko jam trūksta. Prašyta komentuoti kiekvieną kompetenciją atskirai atsižvelgiant į šiuos aspektus:

- Ar/kiek šios žinios/įgūdžiai yra reikalingi darbuotojui, kuris pradeda dirbti pagal specialybę?
- Ar/kiek šias žinias/įgūdžius būtina/įmanoma įgyti universitete? (profesinio bakalauro/ bakalauro/ magistrantūros programoje)?
- Ar turi šias žinias/įgūdžius universitete parengiami specialistai? Kokio lygmens turimos žinios/įgūdžiai?

Vėliau buvo pateiktas darbdavių išranguotų pagal svarbą dalykinių kompetencijų sąrašas. Prašyta pakomentuoti:

- Ar pritariate tokiam vertinimui?
- Ar pirmos penkios dalykinės kompetencijos yra svarbiausios ir atitinkamai, paskutinės penkios – mažiausiai svarbios?
- Kurios kompetencijos Jums yra svarbiausios ir mažiausiai svarbios?
- Kodėl šios kompetencijos yra svarbesnės nei tos, kurios yra antroje sąrašo pusėje?

Po to buvo pateiktas darbdavių išranguotas bendrųjų kompetencijų sąrašas. Buvo klausiama:

- Ar pritarumėte, kad pirmosios 5-10 bendrųjų kompetencijų yra labai svarbios dailės specialisto darbe?
- Kokių bendrųjų kompetencijų stinga Lietuvos aukštasis mokyklas baigusiems dailės srities absolventams?

Tuomet informantų buvo prašyta pateikti pasiūlymus dailės studijų programų atnaujinimui.

Ataskaitoje pateikiami apibendrinti interviu metu aptartų klausimų atsakymai, kurie iliustruojami informantų citatomis (citatoms pateikiamos *pasviruoju šriftu* kabutėse).

4.2.2. Bendros pastabos dėl kompetencijų sąrašų

Vertindami dalykinių ir bendrųjų kompetencijų sąrašus darbdaviai - ekspertai pastebėjo, kad jie yra pernelyg detalizuoti ir persidengiantys. Todėl tyrimo metu parengtus kompetencijų sąrašus ekspertai rekomenduoju apibendrinti apjungiant kelias panašias kompetencijas į vieną ir taip sutrumpinti šį sąrašą. Anot jų, kompetencijų sąrašo turinys dėl to nenukentėtų. Ypatingai tai buvo pabrėžiama aptariant dalykinių kompetencijų sąrašo dalį.

Darbdaviai - ekspertai taip pat pažymėjo, jog kai kurie gebėjimai ir įgūdžiai negali būti įsisavinti studijų proceso metu, juos reikia nuolat lavinti atsižvelgiant į atsirandančias technologines naujoves, tad

kai kurios kompetencijos, ekspertų nuomone, yra išugdomos tik dirbant, įgijus pakankamai šio darbo praktikos.

4.2.3. Dalykinių kompetencijų vertinimas

Dalykinių kompetencijų sąrašą ekspertai įvertino kaip labai išsamų ir tikslų, tačiau kartu ir persidengiantį. Kiekviena dalykinė kompetencija buvo svarstoma atskirai, nagrinėjant šiuos aspektus: kiek ji yra svarbi konkrečiame darbe ir ar absolventai yra įgiję šias kompetencijas. Taip pat buvo pastebėta, kad didesnė dalis kompetencijų aprašė vizualiosios, bet ne taikomosios dailės menininko gebėjimus, su kuriais darbdaviai nesusiduria. Todėl kai kurias sąrašė pateiktas dalykines žinias ir gebėjimus ekspertams buvo sudėtinga vertinti, kadangi jos aprašo individualaus menininko kūrybą ir nelabai susiję su darbo rinkos poreikiais. Taip pat teigta, jog absolventai nėra pakankamai įvaldę kai kurių kompetencijų, tačiau tai ekspertai laiko suprantamu dalyku – tapybos, grafikos įgūdžius reikia lavinti, taigi kompetencija yra įgyjama tik po ilgesnės praktikos.

Svarstytos kai kurių kompetencijų formuluotės, keletą dalykinių kompetencijų siūlyta perkelti prie bendrųjų kompetencijų sąrašo.

38 lentelė. Dalykinių kompetencijų sąrašo vertinimas

Nr.	Kompetencija	Ekspertas 1	Ekspertas 2	Ekspertas 3
1	Gebėjimas valdyti ir derinti tradicines ir šiuolaikines plastinės raiškos priemones, technikas ir technologijas	Svarbus ir aktualus gebėjimas. Šio gebėjimo ugdymui universitete reikia skirti daugiau dėmesio. <i>„Tai labai aktualu. To mokoma, bet ganėtinai siaurai. Iš to, kiek reikėtų, ateina įvaldę apie 40 procentų.“</i>	Svarbus gebėjimas, kurį reikia ugdyti universitete. <i>„Žinoma tai būtina, ir reikia, kad universitetas to išmokytų.“</i>	Labai svarbus gebėjimas. Studentas arba absolventas turi tai gebėti, nors universiteto paruošimas vidutinis. Šis gebėjimas priklauso ir nuo asmeninių savybių.
2	Gebėjimas taikyti konkrečiam meno kūriniiui tinkamą technologiją	Studentai yra įgiję šį gebėjimą. <i>„Grafinio dizaino specifikos atveju visada naudoja tinkamą technologiją.“</i>	Svarbus gebėjimas. <i>„Tai savaime suprantamas dalykas.“</i>	Netinkama formuluotė, nes profesinėje srityje turi būti kalbama ne apie unikalų meno kūrinį, bet apie pasikartojantį produktą. Taikyti technologiją kūriniiui yra svarbu, tačiau studentų gebėjimo lygio darbdavys negali įvardinti, nes jam tai nėra svarbu.
3	Gebėjimas diegti technines naujoves ir eksperimentuoti kūryboje	Šio gebėjimo trūksta studentams. <i>„Absolventai orientuoti daugiau į pagrindinius, bazinius dalykus.“</i>	Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas, tačiau absolventų gebėjimo lygio informantas negali įvertinti. <i>„ <...> tik tokiu būdu gali kažką naujo pasiūlyti užsakovui.“</i>
4	Gebėjimas sieti garsius ir įtakingus meno kūrinius su jų istoriniu ir kultūriniu kontekstais ir vertinti juos kritiškai	Nėra aktualu, tačiau labai svarbi kompetencija.	Nekomentavo.	Svarbu kūrybos, bet ne itin svarbu gamybos procese. <i>„Tai pakankamai svarbu kūrybos direktoriui, todėl, kad sieti istorines, kultūrinės vertybes ir jas pritaikyti naujai yra labai svarbu. Dizaineriui, kuris užsiima grafinio dizaino kūryba ši kompetencija reikalinga iš dalies.“</i>
5	Gebėjimas pozicijuoti savo kūrybą konkrečiame kultūriname ir socialiniame kontekste bei kritiškai analizuoti savo ir kitų kūrybą	Tai būdinga ne kiekvienam absolventui; nuo asmeninių savybių priklausanti kompetencija. <i>„Ne visi sugeba įvertinti save ir kitus kritiškai, tą geba apie 30-40 procentų absolventų. Tai labai kūrybiško žmogaus gebėjimas.“</i>	Neturi nuomonės.	Pabrėžiama įtampa tarp kūrėjo ir užsakovo arba profesinio lauko. <i>„Čia atsiranda ta trintis tarp kūrybos ir tarp to pritaikymo, to, kas visados erzina kūrėją. Pastarajam nepatinka, kad jis turi nusileisti iki tam tikro lygio, kuris jam nepriimtinas. Kūrėjas priverstas save sukritikuoti ir aiškintis, kad buvo padaręs taip ar anaip, bet, deja, turėjo pakeisti savo pirmines idėjas dėl užsakovo.“</i>

6	Gebėjimas aiškiai reikšti savo meninę poziciją naudojant tinkamą žodyną, išmanyti šiuolaikinę kultūros teoriją	Dėstoma universitete, tačiau nėra aktualu praktikoje. „ <i>Tačiau praktikoje, dirbant su klientais, tai nėra aktualu, nes dažnai klientai iš kitų sričių nesuprastų specifinės meno terminologijos.</i> “	Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas, tačiau gebėjimo lygis priklauso nuo absolvento šiam gebėjimui lavinti skirto laiko.
7	Gebėjimas naudoti tradicines ir šiuolaikines tyrimo metodologijas savo meniniuose tyrimo projektuose	Svarbus gebėjimas, žemas gebėjimo lygmuo. „ <i>To labai trūksta. Tai yra spraga, nes dauguma absolventų neturi suvokimo apie tai.</i> “	Nekomentavo.	Neaiški kompetencijos formuluotė. „ <i><...> čia man skamba kaip koks mokslinis darbas.</i> “
8	Gebėjimas pasiekti individualaus meninio stiliaus meistriskumą ir charakteringas meninės išraiškos formas	Svarbus gebėjimas, tačiau gebėjimo lygmuo yra kontekstualus. „ <i>Šitas gebėjimas turėtų būti. Tačiau meistriskumas gali būti skirtingai suvokiamas – priklausomai nuo konteksto, kuriame dirbama.</i> “	Neaiški formuluotė.	Labai svarbus gebėjimas. .
9	Gebėjimas kūrybiškai reikštis įvairiais meno stiliais, žanrais ir formomis, greta pasirinktos specializacijos	Pabrėžiamas žemas gebėjimo lygmuo. „ <i>Šis gebėjimas yra labai silpnas, to trūksta. Dažnai jaučiamas tam tikras vidinis žmogaus „štampas“, jam sunku lanksčiai laviruoti tarp skirtingų stilių, o praktikoje to reikia.</i> “	Neaiški formuluotė.	Nekomentavo.
10	Gebėjimas valdyti vizualios raiškos priemones, tokias kaip eskizavimas ir kitos technikos	Šis gebėjimas gana silpnai vystomas universitete, susiformuoja praktikoje. „ <i>Absolventai ateina paruošti gana siaurai – su įtvirtintomis individualiomis jų stipriosiomis pusėmis, o ne išplėtomis galimybėmis, plačiais gebėjimais. Tačiau dirbant, praktikoje, galimybių laukas pamažu plečiasi ir išmokstama įvairiais stiliais išreikšti tam tikrą idėją, pateikti skirtingus eskizus klientui ir pan.</i> “	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas. „ <i>Tai yra labai svarbu, ir labai gerai jeigu tas žmogus tai turi ateidamas dirbti.</i> “

11	Gebėjimas inicijuoti, įgyvendinti ir komunuikuoti savo menines koncepcijas, pasinaudojant dailės priemonėmis	Gebėjimo svarba priklauso nuo darbo pobūdžio, be to, gebėjimo lygmuo priklauso ir nuo asmeninių savybių. „Ši kompetencija aktualesnė individualiems kūrėjams/menininkams. Tai nebūtina kiekvienam absolventui – pvz., dirbant komandoje visi negali būti lyderiai, kiekvieno kompetencijos yra skirtingos.“	Neaiški formuluotė.	Kompetencijos Nr.10 ir Nr. 11 persidengia. „Nu man tai yra panašu su tuo eskizavimu, todėl kad čia yra ta pati meninė koncepcija, įgyvendinti, parodyti, čia vat 10 su 11 punktu jie man panašūs.“
12	Gebėjimas sukurti ir pristatyti kūrybinių darbų portfolio	Absolventai turi šį gebėjimą.	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas. Turi būti derinami kūrybiniai gebėjimai su gebėjimu reprezentuoti kūrinį.
13	Gebėjimas sukurti pakankamos apimties portfolio, liudijančių apie meninės išraiškos priemonių įvairovės valdymą	Aktualu tik po keleto profesinės praktikos metų. „Šis gebėjimas aktualesnis praėjus 5-6 metams po studijų baigimo – iki tol per trumpas laikas fiziškai aprėpti įvairias menines išraiškos priemones. Pakankamos apimties portfolio reikia laiko ir patirties.“	Neturi nuomonės.	Svarbus gebėjimas.
14	Gebėjimas išvystyti individualius meno vertinimo kriterijus ir kūrybinio darbo principus	Gebėjimo svarba priklauso nuo darbo pobūdžio. „Čia yra laisvo individualaus kūrėjo kompetencija. Dirbant komandoje arba vykdant kliento užsakymus tai neaktualu, svarbiausia – rezultatas.“	Nesvarbu.	Negali įvertinti.
15	Gebėjimas pademonstruoti profesinę kompetenciją, reikalingą individualiai kūrybinei veiklai	Absolventai turi šį gebėjimą.	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas, tačiau persidengia su kompetencija Nr. 1.
16	Gebėjimas nustatyti individualius kūrybinius saviraiškos tikslus ir įgyvendinti juos originaliu būdu	Aktualus gebėjimas. „Šis gebėjimas aktualus, bet jį turi ne daugiau kaip 15 procentų absolventų.“	Neaiški formuluotė. Galima būtų paprasčiau pasakyti.	Pastebėtas kompetencijos persidengimas. „Tai čia vėlgi man panašus su kažkuriuo punktu.“

17	Gebėjimas artiku- liuoti ir komunikuoti savo menines idėjas raštu, žodžiu ir vizu- aliai	Gebėjimo lygmuo skiriasi priklausomai nuo išraiškos formos. „ <i>Labiausiai sugeba išreikšti savo idėjas vizua- liai, tada žodžiu, o silpniausiai, ko gero, raš- tu.</i> “	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas.
18	Gebėjimas parengti meno kūrinį viešam eksponavimui	Gebėjimo svarba priklauso nuo darbo pobū- džio. „ <i>Čia taip pat individualaus menininko kompe- tencija. Kitu atveju tai neaktualu.</i> “	Nebūtina.	Persidengiančios kompetencijos. „ <i>Man tai, sakau, asociacija su visu portfolio, nes ar tu pakabinsi ant sienos, ar tu mokėsi jį kažkokiam Power Point'e, ar kame ten parašyti - tai yra labai panašu.</i> “ Absolventai turi šį gebėjimą.
19	Gebėjimas išreikšti meno kūrinį tikslus, vertybes, reikšmes meno profesionalams ir plačiajai auditorijai	Būdinga individualiems menininkams. Dirbant pagal užsakymus, komandoje tai nėra aktuolu. Produktų komunikacija tokiu atveju užsiima tos srities specialistai.	Nekomentavo.	Nėra itin svarbus gebėjimas. „ <i>Profesiniu atžvilgiu, sakykim, tai mums nėra svarbu, bet jeigu žmogus tą sugeba tai valio. Tai nėra labai svarbu, nes būna žmonių, kurie nemoka rašyti, bet padaro gerus darbus.</i> “
20	Išmanyti, kaip dirbti profesionaliame šiuolaikinio meno lauke	Kompetencijos svarba priklauso nuo darbo po- būdžio. „ <i>Ši kompetencija taip pat skirta žmonėms, ku- rie užsiima individualia menine veikla. Dirbant ekonomikos, verslo lauke tai yra svetima.</i> “	Svarbu.	Būtina kompetencija. „ <i>Jeigu žmogus ateina dirbti jis jau turi išmanyti. Aš jums jau ir sakiau, kad neišmanančio aš negaliu priimti, jei jis visiškai šituose dalykuose nieko neišmano.</i> “
21	Išmanyti meno va- dybos principus ir teisinę meninės veik- los sistemą (autorys- tės teisės, patentai ir kt.)	Svarbi ir aktuali kompetencija. „ <i>Ši kompetencija, ypač teisiniai dalykai, yra labai aktualūs. Absolventai visiškai neišmano teisinių dalykų, tačiau tai yra reikalinga.</i> “	Nekomentavo.	Nėra itin svarbi kompetencija. „ <i>Elementariai reikia žinot, bet tai nėra tikrai labai svar- bu.</i> “
22	Gebėjimas profesio- naliai valdyti, admi- nistruoti ir pristatyti savo meninę veiklą	Svarbus gebėjimas, bet tokių įgūdžių absolen- tams trūksta. „ <i>Trūksta gebėjimo efektyviai vadovauti ki- tiems, suvokti problemą kaip visumą, o ne ma- tyti tik atskiras detales.</i> “	Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas. „ <i>Susiję su portfolio, svarbu ir reikia tą mokėti.</i> “
23	Gebėjimas lavinti naujų technologijų panaudojimo savo meninėje veikloje įgūdžius	Absolventai turi šią kompetenciją. „ <i>Šią gebėjimą absolventai tikrai turi ir jis yra labai svarbus, nes atsilikimas nuo naujovių gali būti pražūtingas. Absolventai supranta, kad reikia domėtis naujovėmis ir tobulinti sa- ve.</i> “	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas. „ <i>Taip, naujų technologijų panaudojimas yra labai svar- bu, todėl, kad tai gali atvesti į kažką tai naują kūrybinį sprendimą.</i> “

24	Gebėjimas savo kūrybine veikla ir meniniais tyrimais plėtoti technologines inovacijas	Gebėjimo svarba priklauso nuo darbo pobūdžio. <i>„Ši kompetencija, kaip ir kitos, labiau būdinga grynai meno pasauliui, individualiai dirbantiems kūrėjams. Tai priklauso nuo asmeninių bei kūrybinių sugebėjimų ir poreikio, mums tokio poreikio nelabai yra.“</i>	Neturi nuomonės.	Svarbus gebėjimas.
25	Gebėjimas pritaikyti žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus, susijusius su konkrečia menine veikla	Svarbus gebėjimas, tačiau absolventai nežino, kokie yra jų darbo saugos reikalavimai.	Perteklinė informacija.	Svarbus gebėjimas.
26	Gebėjimas perteikti savo žinias apie sveikatos ir saugumo reikalavimus jaunesniems kolegoms	Gebėjimas atsiranda su patirtimi. <i>„Kadangi jie tokių žinių neturi, tai negali ir perteikti, nebent po praktinės patirties, kai jau kažką sužino.“</i>	Nekomentavo.	Svarbu ir aktualu.

Darbdavių kiekybiniame tyrime pasiūlytų papildomų dalykinių kompetencijų vertinimas

-	Asmenybė su aukštai išvystytu estetinio pasaulio suvokimu	Nekomentuota. Nė vienos kompetencijos nevertėtų papildomai įtraukti į dalykinių kompetencijų sąrašą.	Nekomentuota, nes pateikiamos kompetencijos dubliuojasi su dalykinių kompetencijų sąrašu. <i>„Čia ir taip visko yra per daug.“</i>	Gali neigiamai atsiliepti profesinėje veikloje. <i>„Tai čia yra lazda su dviem galais. Susidūriau su tokiais žmonėmis, kurie labai pradeda vertinti savo darbą aukštai ir tokiu būdu atsiranda konfliktas su arba darbdaviu, arba užsakovu, todėl, kad jis nepripažįsta jokios kritikos.“</i>
-	Gebėjimas greitai ir efektyviai kurti, dinamiška kūrybinė atmosfera sudominant ir pritraukiant klientus į kūrybinį procesą			Svarbu, įtrauktą į dalykinių kompetencijų sąrašą.
-	Gebėjimas jausti kūrybos erdvumą (atkreipiant dėmesį į „pakraščių meną“, o ne tik centralizuotą)			Nekomentavo.

-	Gebėjimas teisingai vesti dokumentaciją, žurnalus			Nekomentavo.
-	Gebėjimas supažindinti su kūriniais			Nekomentavo.
-	Grožio pažinimas ir mokėjimas jį perteikti			Nekomentavo.
-	Kompiuterinių dizaino programų valdymas			Būtina kompetencija, dauguma absolventų turi šią kompetenciją.
-	Meno istorijos išmanymas			Kompetencijos svarba priklauso nuo darbo pobūdžio. <i>„Taip pat iš dalies svarbu, bet tai priklauso nuo to, kokioje srityje tu dirbi ir specializuojiesi; jeigu tu esi kūrybinis direktorius ir užsiimi šūkiomis ar panašia veikla, tai meno istoriją turi žinoti kaip penkis savo pirštus, todėl, kad tai leidžia susieti įvairius laikotarpius, stilius ir rasti kažkokį tai naują įdomų sprendimą.“</i>
-	Gebėjimas derinti			Gerai, jeigu žmogus turi šį gebėjimą. <i>„Jeigu žmogus sugeba derinti savo profesinius įgūdžius su papildomais tai yra labai gerai, papildo ir praturtina kūrybą, dažnai padeda atsirasti naujus kūrybinius sprendimus.“</i>
-	Profesionalus ir aukšto lygio grafinių programų naudojimas			Nekomentavo.
-	Realistinė dailė. Akademinis piešimas, tapyba. Klasikinės dailės istorija. Lietuvos tapybos tradicijos žinojimas.			Labai svarbi kompetencija, nes realistinė dailė turi išliekamąją vertę. <i>„Mūsų darbe nebeliko išliekamosios vertės, nes viskas skirta įspūdžiui ir greitam vartojimui, tuo tarpu realistinė dailė turi išliekamąją vertę.“</i>

-	Mokėjimas orientuotis specifinėje meninėje erdvėje, jausti lokalaus ir globalaus meno peripetijas (kontekstualumą)			Nekomentavo.
-	Užsienio kalbų mokėjimas ir meno terminijos žinojimas			Labai svarbi kompetencija. Paprastai ši gebėjimą darbuotojai turi. „Bet kadangi dažniausiai programos yra anglų kalba, tai nori nenori jeigu jau dirbi su programom turi žinoti ir mokėti.“

4.2.4. Bendrųjų kompetencijų vertinimas

Pastebėta, jog bendrosios kompetencijos ekspertų buvo vertinamos geriau nei dalykinės. Pirmiausia, bendrosios kompetencijos buvo aiškiai suformuluotos, lyginant su dalykinėmis kompetencijomis, antra, aiški jų prasmė bei pritaikomumas profesinėje srityje.

39 lentelė. Bendrųjų kompetencijų sąrašo vertinimas

Nr.	Kompetencija	Ekspertas 1	Ekspertas 2	Ekspertas 3
1	Gebėjimas abstrakčiai mąstyti, analizuoti ir sistematinti informaciją	Nekomentavo.	Svarbiausias gebėjimas. „Be abejo numeris vienas.“	Nekomentavo.
2	Gebėjimas žinias pritaikyti praktikoje	Svarbus gebėjimas. „Itin svarbu ir aktualu.“	Būtinai darbuotojui gebėjimas. „Savaime suprantama, kad taip turi būti.“	Svarbiausias gebėjimas. „Turėtų būti visais atvejais svarbiausia.“
3	Gebėjimas organizuoti ir planuoti	Labai svarbus gebėjimas. „Šis gebėjimas čia trečias pagal svarbą, o anam sąraše tokio pobūdžio gebėjimai vertinami kaip nesvarbūs. Prieštaravimas. Itin svarbu ir aktualu.“	Būtinai darbuotojui gebėjimas. „Čia irgi savaime suprantamas dalykas, jeigu šito nebūtų, tai pas mane irgi tokio žmogaus nebūtų.“	Neaiškus gebėjimo turinys, tačiau kaip labai svarbi kompetencija yra įvardintas laiko planavimas. „Labai svarbu, bet tik tai organizuoti ir planuoti ką? Jeigu laiką, tada yra labai svarbu, o jeigu kažkieno kito veiklą, tai iš dalies svarbu.“

4	Dalykinės srities žinios ir savo profesijos supratimas	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
5	Gebėjimas bendrauti žodžiu ir raštu gimtąja kalba	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas.
6	Gebėjimas bendrauti užsienio kalba	Nekomentavo..	Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas.
7	Informacinių ir komunikacijos technologijų naudojimo įgūdžiai	Svarbi kompetencija. <i>„Itin svarbu ir aktualu.“</i>	Nekomentavo.	Nekomentavo.
8	Gebėjimas atlikti mokslinius tyrimus	Gebėjimo svarba priklauso nuo darbo pobūdžio. <i>„Specifinis dalykas, svarbus akademinėje srityje, neaktualus dirbant verslo sektoriuje.“</i>	Nesvarbu.	Nekomentavo.
9	Gebėjimas mokytis	Svarbu.	Gerai, jei darbuotojas turi šį gebėjimą. <i>„Nu tai čia jau žmogaus problema, nu jeigu jis geba mokytis tai manau, kad tai labai gerai.“</i>	Svarbus gebėjimas. <i>„Visais atvejais svarbu.“</i>
10	Gebėjimas ieškoti informacijos iš įvairių šaltinių, ją apdoroti ir analizuoti	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
11	Kritinio ir savikritinio mąstymo gebėjimas	Svarbu.	Nekomentavo.	Svarbu.
12	Gebėjimas pritaikyti prie naujų situacijų	Svarbu.	Nekomentavo.	Pritaria.

13	Gebėjimas kurti naujas idėjas (kūrybiškumas)	Svarbus gebėjimas. <i>„Itin svarbu ir aktualu.“</i>	Nekomentavo.	Labai svarbus gebėjimas. Sujungus kompetencijas Nr.12 ir Nr.13, turimas pagrindas dailininko plačiaja prasme profesinei karjerai. <i>„Tai čia jau mūsų veikloje kaip ir žinias pritaikyti praktikoje, taip ir kurti naujas idėjas labai svarbu. Gali galbūt nekalbėti užsienio kalba, bet jeigu šituos du punktus [12-13] gerai įvaldysi, tai gali patapt tokiu ganėtinai geru specialistu, o paskui išmoksi kalbėti ir užsienio kalba, ir visa kita. Kurti naujas idėjas (kūrybiškumas), tai mūsų srityje vienas iš pagrindinių dalykų.“</i>
14	Gebėjimas spręsti problemas	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Svarbus gebėjimas, jeigu susieta su kūrybiškumu.
15	Gebėjimas priimti sprendimus	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
16	Gebėjimas dirbti grupėje	Itin svarbu ir aktualu.	Nekomentavo.	Svarba priklauso nuo darbo pobūdžio. <i>„Nežinau ar tai labai svarbu; jeigu matai kad žmogus labai kūrybiškas ir gali viską padaryti puikiai, bet jis negali dirbti su aplinkiniais, tai jam reikia sudaryti sąlygas, kad jis dirbtų vienas ir tiesiog jam reikia tokios aplinkos.“</i>
17	Tarpasmeniniai ir bendravimo įgūdžiai	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
18	Gebėjimas motyvuoti žmonės siekti bendrų tikslų	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Gebėjimas labiau priskirtinas darbdaviui. <i>„Čia, sakyčiau, yra daugiau darbdavio jau gebėjimas. Gebėjimas motyvuoti žmones siekti bendrų tikslų tai ne visai darbuotojo, jisai dažnai prie tokių dalykų kažkuria prasme neprieina.“</i>
19	Gebėjimas bendrauti su žmonėmis, kurie nėra darbuotojo profesinės srities ekspertai	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
20	Gebėjimas atsižvelgti į įvairovę ir daugiakultūriškumą	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
21	Gebėjimas dirbti tarptautinėje aplinkoje	Svarbus gebėjimas. <i>„Itin svarbu ir aktualu.“</i>	Nekomentavo.	Nekomentavo.
22	Gebėjimas dirbti	Svarbus gebėjimas.	Nekomentavo.	Nekomentavo.

	savarankiškai	„Itin svarbu ir aktualu.“		
23	Gebėjimas rengti ir valdyti projektus	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
24	Dėmesys saugumui	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
25	Iniciatyvumas ir verslumas	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
26	Gebėjimas veikti etiškai (etiniai įsipareigojimai)	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
27	Gebėjimas įvertinti ir palaikyti darbo kokybę (dėmesys kokybei)	Svarbus gebėjimas. „Itin svarbu ir aktualu.“	Nekomentavo.	Nekomentavo.
28	Atkaklumas ir ryžtingumas vykdant pavestas užduotis ir prisiimtus įsipareigojimus	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
29	Įsipareigojimas saugoti aplinką	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
30	Socialinis atsakingumas ir pilietiškumas	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
31	Lygių galimybių ir tolerancijos principo laikymasis	Nekomentavo.	Nekomentavo.	Nekomentavo.
Darbdavių kiekybiniame tyrime pasiūlytų papildomų bendrųjų kompetencijų vertinimas				
1	Bendroji psichologija, etika, darbų sauga	Nekomentuota. Nė vienos kompetencijos nevertėtų papildomai įtraukti į bendrųjų kompetencijų sąrašą.	Nekomentavo.	Svarbi kompetencija. „Ganėtinai svarbu.“
2	Domėjimasis savo sritimi, mokėjimas greitai mokytis		Nekomentavo.	Labai svarbi kompetencija.

3	Gebėjimas jaustis atsakingu už vaikus ir jo žinias		Nekomentavo.	Nekomentavo.
4	Gebėjimas teisingai vesti dokumentaciją, žurnalus		Nekomentavo.	Nebūtinas gebėjimas. „Čia nėra būtina, todėl kad yra administratorė, kuri visą tai padaro.“
5	Greitas tempas		Universitete neįgyjamas gebėjimas. „Kaip galima akademijoje išmokyti greito tempo? Čia arba gimei toks arba ne.“	Iš dalies svarbu. „Tas greitas tempas būna taip, kad žmogus persitempia arba pamatai, kad pasidaro toks visgi šlampavimas tų pačių idėjų ir nieko ten gero nebūna.“
6	Ištvermingumas		Nekomentavo.	Nekomentavo.
7	Ižvalga, fantazija		Nekomentavo.	Nekomentavo.
8	Komunikabilumas, bendravimas su klientais, verslo pagrindai		Nekomentavo.	Verslo pagrindus laiko darbdavio kompetencija, tačiau komunikabilumas, bendravimas su klientais, yra svarbu.
9	Aiškus socialumo jausmo suvokimas, diplomatija bei mokėjimas pasitikėti, spręsti problemas su kitų šalių, kitų kultūrinių grupių atstovais		Nekomentavo.	Nekomentavo.
10	Laiko planavimas		Nekomentavo.	Labai svarbi kompetencija.
11	Mokėjimas gerai komunikuoti su paaugliais, vaikais		Nekomentavo.	Nekomentavo.

12	Patriotiškumas, principingas savo tautos interesų saugojimas		Nekomentavo.	Nekomentavo.
13	Savikritiškumas, darbas komandoje, meninių darbų analizavimas ir įvertinimas		Nekomentavo.	Labai svarbi kompetencija. „<...> bet per didelis savikritiškumas irgi negerai, nes jis išugdo nepasitikėjimą ir dvejonas.“
14	Sugebėjimas reaguoti į žmonių poreikius ir rasti optimalius sprendimus		Nekomentavo.	Darbdavio kompetencija. „Manau, čia darbdavio ir projektų vadovo problema turi būti.“
15	Vadyba		Nekomentavo.	Nekomentavo.
16	Vartotojų mąstymo ir elgsenos išmanymas, kūrybiškumas, aiškus ir argumentuotas minčių dėstymas, technologijų išmanymas		Nekomentavo.	Nekomentavo.
17	Praktiniai pedagoginiai sugebėjimai		Nekomentavo.	Nekomentavo.
18	Produktyvumas		Nekomentavo.	Svarbi kompetencija, susijusi su darbo užmokesčiu.
19	Gebėjimas valdyti klasę		Nekomentavo.	Nekomentavo.
20	Gebėjimas pademonstruoti psichologinį vaiko pažinimą, santykio-kontakto su vaiku užmezgimą		Nekomentavo.	Nekomentavo.

4.2.5. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui

Ekspertai negalėjo plačiau diskutuoti apie dailės studijų krypties programų atnaujinimą, nes yra menkai su jomis susipažinę. Pasiūlymai teikti atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius. Siūlytas marketingo ir vadybos dalykų įtraukimas į studijų programas. Anot informantų, šie sprendimai turėtų padėti absolventams greičiau integruotis į darbo rinką po studijų universitete.

40 lentelė. Rekomendacijos studijų programų atnaujinimui

Ekspertas	Siūlymas
1 ekspertas	Konkretūs pasiūlymai nepateikiami. Išsakomi įspūdžiai, kad Lietuvoje menininkai labiau ruošiami individualiai aukštos kokybės kultūrinei, meninei veiklai, o darbas pagal užsakymus arba verslo sektoriuje vertinamas kaip „kompromisas su sąžine“, darbas tiesiog dėl pinigų, kurių nebūtina dirbti taip gerai, kaip dirbant individualiai remiantis savo idėjomis ir be iš šalies primestų reikalavimų, kriterijų. Trūksta rimto požiūrio į įvairias veiklas, kuriose galima realizuoti savo gebėjimus, lankstumo. Teigiama, jog Vakarų valstybėse yra kitaip – aukšto lygio menininkai gali užsiimti ir komercine veikla, nes manoma, jog gerai dirbantys aukščiausiame lygyje, kokybiškai dirbs ir su paprastesniais dalykais.
2 ekspertas	Konkretūs pasiūlymai nepateikiami. <i>„Aš iš tikro nelabai su tuo esu susidūręs, neturiu minčių.“</i>
3 ekspertas	Siūloma dėstyti papildomus marketingo, vadybos dalykus, kurie leistų absolventams lengviau integruotis į darbo rinką, tačiau reikia atkreipti dėmesį į tai, kad dėstantys šiuos dalykus būtų ne tik įvertinti teoretikai akademiniame aplinkoje, tačiau būtų pripažinti ir versle, turėtų realios darbo praktikos. <i>„<...> tačiau mokyti turi žmogus padirbęs kokiu nors marketingo vadu, kokioje nors žinomoje firmoje, gal keliose firmose, su tarkim 15 metų patirtim, kad jis pats žinotų, o tu „marketingistų“, kurie iš knygelių gali paskaityti yra daug.“</i>